

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA CAWANGAN KELANTAN

TRANSKRIP WAWANCARA BERSAMA
AHMAD IDHAM BIN AHMAD NADZZRI
PELAKON, PENGARAH DAN PENERBIT

OLEH:

NORMAH BINTI MAT KASSIM	2012387625
NORSHUHADA BINTI MUKHTAR	2012361923
NURHIDAYAH BINTI MAT YASIN	2012719219

PROJEK INI DIMAJUKAN KEPADA
FAKULTI PENGURUSAN MAKLUMAT CAWANGAN KELANTAN
BAGI MEMENUHI KEPERLUAN KURSUS
IMR 604 – PENDOKUMENTASIAN SEJARAH LISAN
SEMESTER 05 (MAC 2014 – JULAI 2014)

TRANSKRIP WAWANCARA BERSAMA
AHMAD IDHAM BIN AHMAD NADZZRI
PELAKON, PENGARAH DAN PENERBIT

OLEH:

NORMAH BINTI MAT KASSIM	2012387625
NORSHUHADA BINTI MUKHTAR	2012361923
NURHIDAYAH BINTI MAT YASIN	2012719219

PROJEK INI DIMAJUKAN KEPADA
FAKULTI PENGURUSAN MAKLUMAT CAWANGAN KELANTAN
BAGI MEMENUHI KEPERLUAN KURSUS
IMR 604 – PENDOKUMENTASIAN SEJARAH LISAN
SEMESTER 05 (MAC 2014 – JULAI 2014)

PENGHARGAAN

PENGHARGAAN

Assalamualaikum w.r.t

Syukur kami kehadiran ilahi kerana memberi kami seribu kekuatan dan ketabahan bagi menyiapkan tugas yang telah diberikan ini dengan sempurna setelah melalui pelbagai halangan dan dugaan bagi menyempurnakan tugas ini bagi subject IMR 604-Pendokumentasian Secara Lisan.

Jutaan terima kasih kami tujukan kepada pensyarah kami untuk subjek IMR 604-Pendokumentasian Sejarah Lisan, Puan Nor Kamariah Binti Chik kerana sabar dalam memberi tunjuk ajar dan panduan kepada kami bagi menyiapkan tugas yang diberikan ini dengan sempurna. Terima kasih yang tidak terhingga lagi sekali di atas dorongan beliau dan kami amat menghargainya.

Tuan Ahmad Idham Bin Ahmad Nadzri, tokoh yang kami hormati dan setinggi-tinggi terima kasih kami ucapkan kerana sudi meluangkan masa dan memberi kerjasama sepanjang temuramah mengenai tugas yang kami jalankan.

Akhir sekali, kami juga ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada keluarga kami dan kawan-kawan yang tidak jemu-jemu memerikan sokongan dan dorongan bagi membantu kami menyiapkan tugas ini dengan sempurna. Jasa dan kerjasama dari kalian amat kami hargai, sesungguhnya hanya Allah s.w.t sahaja yang mampu membalasnya.

Sekian, terima kasih

ABSTRAK

ABSTRAK

Abstrak: *Temubual ini adalah antara Normah Binti Mat Kassim, Norshuhada Binti Mukhtar dan Nurhidayah Binti Mat Yasin bersama Tuan Ahmad Idham Bin Ahmad Nadzri. Beliau adalah seorang pelakon, pengarah dan penerbit tanah air. Wawancara ini dijalankan di Banana Cafe, Plaza Mont Kiara, Kuala Lumpur pada 29 April 2014 jam 10.30 pagi hingga 11.45 pagi. Wawancara ini menyentuh serba sedikit tentang latar belakang beliau serta pengalaman beliau semasa menjadi artis. Wawancara ini juga berkisarkan tentang penglibatan beliau sebagai seorang pelakon, penerbit dan pegarah yang berjaya dalam industri seni tanah air ini. Selain itu beberapa pendapat beliau mengenai industri seni pada masa kini dan perancangan beliau dalam mengembangkan industry seni tempatan ke luar Negara.*

Kata kunci: *Mamak Banana, Pelakon, Pengarah, Penerbit*

ISI KANDUNGAN

ISI KANDUNGAN

TAJUK	MUKA SURAT
Penghargaan.....	04
Abstrak.....	06
Isi Kandungan	07
Biodata Tokoh.....	10
Pengenalan.....	12
Transkrip	
Bahagian 1: Latar Belakang Tokoh.....	14-15
Bahagian 2: Kerjaya-Bidang Lakonan.....	16-40
Bahagian 3: Kerjaya-Bidang Pengarahan.....	41-45
Bahagian 4: Kerjaya- Bidang Penerbitan.....	46-70
Bahagian 5: Anugerah, Sumbangan dan pendapat.....	71-80
Rujukan.....	82
Lampiran	
Log Wawancara.....	84-86
Senarai soalan.....	87-95
Surat Perjanjian.....	96
Gambar.....	97-100
Indeks.....	101

BIODATA TOKOH

BIODATA TOKOH

Nama tokoh : Ahmad Idham Bin Ahmad Nadzzri

Umur : 40 Tahun

Tarikh lahir : 1 Januari 1974

Tempat lahir : Alor Setar, Kedah

Pendidikan : Bidang Perakaunan, Universiti Teknologi MARA, Arau, Perlis

Kerjaya : Pelakon, Pengarah dan Penerbit

Nama isteri : Jameah Binti Abdul Aziz

Bilangan anak : 4 Orang

Nama anak : 1. Ahmad Firdaus
2. Ahmad Aydeel
3. Kintan Myra
4. Ahmad Khalif

PENGENALAN

PENGENALAN

Temubual ini adalah di antara penulis dengan Tuan Ahmad Idham bin Ahmad Nadzri iaitu pelakon, pengarah dan penerbit. Wawancara ini dijalankan di Banana Cafe, Plaza Mont Kiara, Kuala Lumpur. Sesi wawancara bersama Tuan Ahmad Idham Ahmad Nadzri ini telah dijalankan pada hari Selasa, 29 April 2014 pada pukul 10.30 pagi hingga 11.45 pagi. Temubual ini berkisar tentang latar belakang Tuan Ahmad Idham Ahmad Nadzri dan kerjaya dari bidang lakonan, pengarah, penerbit dan pencapaian.

Beliau dilahirkan pada 1 Januari 1974 di Alor Setar, Kedah. Beliau Berjaya melanjutkan pelajaran dalam bidang perakaunan di Universiti Teknologi Mara (UITM) Perlis. Tuan Ahmad Idham Ahmad Nadzri mempunyai kerjaya dalam bidang pelakon, pengarah dan penerbitan. Beliau menjinakkan diri dalam bidang lakonan semasa zaman belajar. Beliau memulakan langkah dalam bidang lakonan dari peringkat rendah iaitu sebagai pelakon tambahan. Beliau memulakan bidang ini atas ajakan kawan-kawan.

Selain itu, setelah menceburi bidang lakonan beliau menjinakkan diri dalam bidang pengarah pula. Beliau mencabarkan diri untuk menceburi bidang pengarah setelah mendapat peluang yang luas. Permulaan beliau dalam bidang pengarah di sokong oleh Mohd Noor Kadir dari Kuasatek Picture. Tuan Ahmad Idham Ahmad Nadzri berjaya mengarahkan beberapa jenis cerita dengan jayanya. Selepas beliau menceburi bidang pengarah, beliau cuba untuk menceburi bidang penerbitan pula. Beliau memberanikan diri dalam bidang penerbitan pada tahun 2000. Pada tahun 2000 juga beliau telah menubuhkan syarikatnya iaitu Excellence Picture. Excellence Picture terletak di Plaza Mont Kiara, Kuala Lumpur.

TRANSKRIP

TRANSKRIP

Rakaman ini berkisah tentang latar belakang tokoh, kerjaya, anugerah dan sumbagan. Rakaman temubual ini telah dijalankan oleh Normah binti Mat Kassim, Norshuhada binti Mukhtar dan Nurhidayah bitni Mat Yasin bersama Tuan Ahmad Idham bin Ahmad Nadzzri. Temubual ini dijalankan di Banana Cafe, Plaza Mont Kiara, Kuala Lumpur pada 29 April 2014 jam 10.30 pagi hingga 11.45 pagi. Berikut adalah hasil rakaman.

Petunjuk:

TAI: Tuan Ahmad Idham
NMK: Normah Mat Kassim
NM: Norshuhada Mukhtar

BAHAGIAN 1: LATAR BELAKANG TOKOH

NMK : Mengenai latarbelakang Tuan, boleh Tuan ceritakan serba sedikit mengenai latarbelakang?

TAI : Latarbelakang? *Takpe* [tidak mengapa] nanti saya email dekat awak, (ketawa) saya punya profil semua, sebab *basically* [pada dasarnya] semua sudah ada *kat* [dekat] dalam *tu* [itu] sebab kalau saya *nak* [hendak] cerita pun benda-benda *ni* [ini] boleh dapat *kat* [dekat] google *je* [sahaja]. Jadi apa- apa *better I think you all* [saya rasa lebih baik awak semua] kita *mau* [mahu] latar belakang ke apa, saya akan bagi *complete set of* [set lengkap] saya punya biodata *everything* [semua]. *I* [saya] akan email *to you everything* [kepada awak semua]. Semua, *you* (awak) akan dapat berapa filem saya *dah* [sudah] *direct* [terus], apa filem pertama saya *dah* [sudah] *direct* [terus], berapa drama saya *dah* [sudah]

produce [menghasilkan], berapa filem saya *dah* [sudah] *produce* [menghasilkan] semua ada *kat* [dekat] dalam *tu* [itu], sebab senang, *then you can just do because* [kemudian awak boleh buat] kalau *nak* [hendak] diceritakan, *I think better we take this opportunity* [saya rasa lebih baik kita mengambil kesempatan ini] masa *ni* [ini] untuk benda-benda yang lebih apa *ni* [ini] orang kata mendalam. *Don't come to me* [jangan datang kepada saya] *and ask me* [dan bertanya kepada saya] benda yang *you* [awak] boleh google. *Come to me ask me something* [Datang kepada saya bertanya kepada saya sesuatu] yang *you* [awak] *tak* [tidak] tahu, *tak* [tidak] boleh dapat di dalam google. *Ok* [tabiat percakapan]. Tolong bagitahu *lecturer* [pensyarah], tolong jangan tanya biodata orang, *be overcome peace of* [diatasi ketenangan] dengar macam *tu* [itu] seolah-olah *you all* [awak semua] datang *kat* [dekat] kitorang *tak* [tidak] buat *homework* [kerja rumah] ok [tabiat percakapan]? (Kenyit sebelah mata sambil menaikkan ibu jari tanda bagus) (Bunyi ketawa perlahan).

TAMAT BAHAGIAN 1

BAHAGIAN 2: KERJAYA- BIDANG LAKONAN

NMK : Mengenai bidang lakonan, bilakah Tuan memulakan kerjaya dalam bidang seni *ni* [ini]?

TAI : Mula-mula kerjaya *ya* [tabiat percakapan], saya tahun *Sembilan puluh empat* [1994], selepas saya *graduate* (menerima ijazah) daripada saya punya apa *ni* [ini] (berfikir) *accountancy* [perakaunan], saya punya *degree accountancy* [ijazah perakaunan] *UiTM* [Universiti Teknologi Mara] ketika *tu* [itu]. Dan saya sementara menunggu *final result* [keputusan akhir] saya, saya apa *ni* [ini] orang kata buat *part time* [sambilan] lah sebagai pelakon tambahan, saja-saja, seronok-seronok apa *tu* [itu] semua kan. Dan *after that* [selepas itu], bila dapat *result* [keputusan], *and then* [kemudian] pada ketika *tu* [itu] ekonomi *was not that good* [tidak begitu baik] bila tengok (berfikir) dalam bidang perakaunan itu, masyarakat apa *ni* [ini] anak-anak melayu masa ketika itu macam seolah-olah ada jatuh *standard* [taraf] la [tabiat percakapan] bila kita *nak* [hendak] *mintak* [minta] kerja dekat (berfikir) *charter* [piagam] akauntan punya tempat ke apa kan. Banyak, sampai saya pernah di *offer* [tawaran] sebagai *degree holder* [pemegang ijazah] *enam ratus* [600] ringgit sebulan digajikan. *So* [Jadi], kita percaya itu, yang kita *ni* [ini] bukan la [tabiat percakapan] anak orang kaya. *So* [Jadi], saya pun mencari satu benda yang lebih. Begitu lah pendapatannya. Dan saya teruskan saya punya kerjaya lakonan masa ketika itu hanya untuk mendapat yang lebih dan berjinak-jinak dalam dunia itu dengan harapan...Ok [tabiat percakapan] mungkin suatu hari nanti, kalau *tak* [tidak] berjaya saya *at least* [sekurang-kurangnya] saya boleh patah balik dalam *accountancy* [perakaunan]

kan. Tapi Alhamdulillah *from that day* [dari hari itu], rezeki makin bertambah sehingga ke hari ini lah. (bunyi alunan muzik).

NMK : Bagaimana tuan menceburi diri dalam bidang seni?

TAI : Menceburi diri ya [tabiat percakapan] ikut kawan-kawan asalnya, sebenarnya *dah* [sudah] saya berkenalan dengan beberapa kawan yang memang *dah* [sudah] pelakon masa ketika *tu* [itu] Azhar Sulaiman, Riezman Khuzaimi *kan* [tabiat percakapan]. Masa saya tunggu *final result* [keputusan akhir] saya *tu* [itu], memang saja [sahaja] ikut-ikut dorang. Saya saja *je* [tabiat percakapan] asalnya.

NMK : Suka-suka?

TAI : Suka-suka *je* [tabiat percakapan] kan. Jadi macam yang saya cakap tadi jadi pelakon tambahan, duduk belakang, duduk tepi-tepi, dapat duit poket sikit-sikit masa ketika itu, kita umur baru lepas *graduate* [menerima ijazah] duit mana ada, jadi apa yang saya buat ialah saya memang *nak* [hendak] cari apa *ni* [ini] apa duit tambahan *lah* [tabiat percakapan] untuk menyara kehidupan kita . Kita terpaksa berdikari lah masa *tu* [itu] kan [tabiat percakapan].

NMK : Siapakah yang mendorong tuan untuk menceburi bidang seni?

TAI : *Takde* [Tiada] *sape* [siapa] dorong sebenarnya, macam saya cakap yang mendorong saya adalah pendapatan dalam faktor kewangan lah yang mendorong saya pada awal nya. Dan saya kata saya nak cari duit lebih dan bila saya dan *as*

somebody [sebagai seorang] yang macam kita, kita memang *dah* [sudah] *retrieve* [mendapatkan] sebagai akauntan kan. *All about financial planning* [semua tentang perancangan kewangan] kan, dan bila kita dan saya minat *business* (perniagaan) lah *business-business* [perniagaan-perniagaan] *tu* [itu] saya memang minat. Saya minat sambil-sambil saya berlakon pun saya sempat *jugak* [juga] ambil *home* [rumah] penjualan kereta *kan* [tabiat percakapan], belajar berniaga sikit-sikit *tu* [itu] semua kan [benda jatuh]. Tapi (Tetapi) dalam bidang seni ni [ini] saya percaya, mula-mula masuk *tu* [itu] saya *tak* [tidak] lakukan ini adalah satu antara batu loncatan *aje* [sahaja], *tapi* [tetapi] saya boleh nampak daripada sudut perniagaan nya itu. Apabila saya masuk saya nampak macam wow menarik jugak [juga] perniagaan ini kan. *Very straight forward* [Kehadapan yang sangat lurus]. *Very simple* [sangat mudah] (suara orang). *Market* [pasaran] dia pun masih lagi baharu dan *tak* [tidak] ramai orang yang berminat masa ketika itu dan saya kata *why don't I give a try* [mengapa tidak saya mencubanya])itu *da* [sudah] *start* [mula] *dah* [sudah]. *It is about business* [Ia adalah mengenai perniagaan] la. *It is about the* [ia adalah mengenai] (suara bercakap-cakap) *business* [perniagaan].

NMK : **Siapa yang menyokong tuan dalam bidang seni? (suara) Ada *tak* [tidak] *sape-sape* [siapa-siapa]?**

TAI : *Tak* [tidak] *la* [tabiat percakapan] kalau *nak* [hendak] kata menyokong secara terus *tu* [itu] saya pun *tak* [tidak] nampak *lah* [tabiat percakapan] *sape-sape*

[siapa-siapa]. *Tapi* [tetapi] *as a family* [sebagai sebuah keluarga], *dorang* [mereka semua] *tak* [tidak] pernah membantah *lah* [tabiat percakapan], *nak* [hendak] kata menyokong, saya *tak* [tidak] berani *nak* [hendak] kata *tapi* [tetapi] *parents* [keluarga] *tak* [tidak] pernah membantah *tapi* [tetapi] *nak* [hendak] kata sokong *tu* [itu], saya rasa dalam senyap *dorang* [mereka semua] doa kot kan anak berjaya (ketawa).

NMK : (Bunyi loceng). Apakah ciri-ciri yang diperlukan untuk bergelar sebagai seorang anak seni?

TAI : Sebagai anak seni? Ciri-ciri yang diperlukan sebenarnya adalah *intellectuality* [pemikirannya] *lah* [tabiat percakapan]. Secara terus terang saya cakap, hari *ni* [ini] saya selalu berkata bahawa menjadi seorang anak seni harus ada satu pendidikan yang diyakini. Sebab apa? Orang ingat macam sebelum-sebelum *ni* [ini] kita selalu ingat bahawa *tak* [tidak] *pass exam* [lulus peperiksaan] jadi pelakon *lah* [tabiat percakapan]. Yang *tu* [itu] *mentality-mentality* [pemikiran-pemikiran] yang terlibat. Tetapi memang sebenarnya orang yang macam *tu* [itu] betul boleh jadi pelakon tanpa *exam* [peperiksaan], *tapi* [tetapi] dia *takkan* [tidak akan] boleh *survive* [bertahan] dalam industri *ni* [ini] kerana dia tidak bijak untuk menjadi seorang pelakon (bunyi orang bercakap-cakap) yang apa *ni* [ini] anak seni yang ada masa depan, ada wawasan anda harus bijak, untuk mendapat bijak *tu* [itu] anda harus belajar dulu *kan* [tabiat percakapan]. Jangan tergesa-gesa. Setengah orang *tu* [itu] walaupun dia masuk daripada kecil, *tapi* [tetapi] ada setengah pelakon *tu* [itu], bila tiba masa belajar, (bunyi periuk berlaga)

belajar jangan sibukkan *lapan belas* [18], *Sembilan belas* [19] *dah* [sudah] *nak* [hendak] masuk dan alpa pastu suatu hari populariti itu akan hilang. Pada ketika itu di mana anda? (Suara orang bercakap). Dan kalau anda tidak bijak di dalam menangani benda-benda *ni* [ini], itu yang di *other day* [hari lain] dia akan jadi *stresss* [tekanan] (bunyi sudu garfu berlaga). Dia akan jadi macam *ambik* [ambil] dadah, dia akan jadi macam *tu* [itu] *lah* [tabiat percakapan] sebab dia tidak bijak (Suara bayi menjerit). Ciri utama *nak* [hendak] menjadi anak seni anda harus bijak.

NMK : Bagaimana tuan dapat bertahan dalam bidang *ni* [ini]?

TAI : Dapat bertahan *ye* [tabiat percakapan]? Sebab saya kuat menipu. Saya tipu orang selalu. Saya curi duit orang. *Takde* [Tiada] *la* [tabiat percakapan] itu kelakar. Kelakar (ketawa). Iklan. Iklan. Drama kena ada iklan. Jangan ambik rasuah. Iklan. Boleh bertahan, saya *tak* [tidak] *tau* [tahu] *la* [tabiat percakapan] bagi saya yang penting adalah satu semangat tidak putus asa *la kan* [tabiat percakapan]. *And then* [Dan kemudian] satu lagi macam yang saya cakap, anda harus bijak dalam mengharungi kerana dalam ini, permainan hasad dengki, menikam belakang, *lepastu* [selepas itu] permainan media, provokasi media, orang-orang keliling yang sibuk *nak* [hendak] menunjuk pandai, lebih-lebih lagi ada twitter ngan facebook sekarang *ni* [ini], semua orang sibuk *nak* [hendak] jadi ustaz dan ustazah. Semua orang *nak* [hendak] jadi pakar kaunseling *kat* [dekat] twitter. Sibuk *nak* [hendak] mencari salah orang kan, *tapi* [tetapi] kalau kita bijak dalam menangani isu-isu macam *tu* [itu] dan kita tahu matlamat kita

yang mana, sebab kita kena tahu hakikat nya satu, kita *tak* [tidak] boleh puaskan hati semua orang. *Tapi* [tetapi] sekurang-kurang nya, kita boleh memuaskan hati seramai yang mungkin. Dan insyaallah kita akan berkat kalau niat kita untuk mencari rezeki yang halal untuk menyara keluarga, untuk memberi peluang kepada generasi muda akan datang supaya ada nampak *jugak* [juga] pekerjaan. Insyaallah tuhan akan dorong kita senang. Jangan menipu, jangan menipu orang, jangan apa semua. Itu *jela* [sahaja].

NMK : Apakah cabaran yang pernah tuan hadapi selama bergelar anak seni (bunyi pinggan jatuh)?

TAI : Saya pernah apa *ni* [ini]. Macam *ni* [ini] soalan-soalan yang bagus (angkat ibu jari) *tak* [tidak] boleh dapat dalam google soalan macam *ni* [ini]. Cabaran saya yang paling utama kalau *you* [awak] kena google sikit *la* [tabiat percakapan]. *You* [Awak] google Ahmad Idham KP Finas [Ketua Pengarah Finas] (suara orang) masa ketika era di mana satu industri membuat *press conference* [sidang akhbar] untuk bantai saya, apa *ni* [ini] seolah-olah macam melahirkan rasa ketidakpuasan hati untuk meletakkan saya di dalam ahli lembaga finas dan menjadi ketua pengarah finas pada ketika itu. *Dorang* [mereka semua] siap satu industri buat *press conference do beats me alone* [sidang akhbar untuk menewaskan saya sahaja], *tapi* [tetapi] pada masa yang sama ketika *tu* [itu] saya hanya senyum dan tertanya-tanya, *korang* [awak semua] *nak* [hendak] buat *press conference* [sidang akhbar], *you don't even ask me* [anda tidak bertanya

kepada saya], *you don't even* [anda tidak] apa *ni* [ini] *you all* [anda semua] *dah* [sudah] menghukum saya sebelum saya dibicarakan. Benda *tu* [itu] *tak* [tidak] berlaku pun lagi dan saya duduk dalam *tu* [itu] adalah (bunyi alunan muzik) petugas. Dan mesti ingat yang *dorang ni* [mereka semua ini] semua *tak* [tidak] tahu apa matlamat saya, *tak* [tidak] pernah tanya apa arah tuju saya, apa *tu* [itu] kita *tak* [tidak] pernah duduk berbincang. Tetapi tiba-tiba *the next day* [hari seterusnya], saya tahu *dah* [sudah] buat *press conference* [sidang akhbar] membantah. *Tu* [itu] saya kata macam ini bezanya antara orang bijak dengan orang yang *tak* [tidak] bijak. Kalau orang yang bijak, dia nampak rakan-rakan dia *nak* [hendak] naik macam *tu* [itu], dia akan jumpa dan kita duduk. *So* [Jadi] pada ketika *tu* [itu], cabaran utama saya ialah macam mana saya *nak* [hendak] menangani isu saya seorang *saja* [sahaja] ketika *tu* [itu]. *Tapi* [tetapi], *dah* [sudah] semua orang keliling saya masa ketika *tu* [itu] semua membantai saya, siap buat *press conference* [sidang akhbar] untuk mengaibkan saya dalam media, meletakkan macam-macam tohmahan, meletakkan macam-macam dakwaan dan tuduhan seolah-olah saya *ni* [ini] apa *ni* [ini] *nak* [hendak] dinaikkan (bunyi kualiti berlaga) *kat* [dekat] Finas atas *fail tag* [tanda gagal] macam-macam. Benda *tu* [itu] faktor-faktor *tu* [itu] kalau *you* [awak] google banyak *la* [tabiat percakapan] *you* [awak] dapat. Ahmad Idham ahli Lembaga Finas, Ahmad Idham KP Finas [Ketua Pengarah Finas], *you* [awak] tengok *kat* [dekat] situ, adalah semua *tu* [itu], *you* [awak] boleh buat *reference* [rujukan], *ye* [tabiat percakapan] buat *reference* [rujukan] *kan* [tabiat percakapan].

NMK : Siapakah rakan artis yang paling rapat dengan Tuan?

TAI : Saya? Saya *basically* [pada dasarnya] semua rakan artis saya, saya apa *ni* [ini] anggap rakan rapat. Ok [tabiat percakapan]. Sebab saya tidak pernah ada satu rakan macam rakan rapat artis yang macam orang kata kita hari-hari *hangout* [melepak]. *No* [Tidak]. *Tapi* [Tetapi] saya *always treat* [sentiasa melayan] keliling saya rakan-rakan artis yang dulu. *Tapi* [Tetapi] antara yang rapat itu yang paling rapat, yang dengan saya, yang ada *ni* [ini] kebanyakan nya dari *batch* [kumpulan] saya *lah* [tabiat percakapan] macam Eizlan Yusof, Azhar Sulaiman, Nina Jurin *ye* [tabiat percakapan], Nina Jurin, ramai *la* [tabiat percakapan], Aida Aris, kemudian Fauzi Nawawi. *This is all my good friends* [Ini semua kawan baik saya] *laa* [tabiat percakapan] Din Wahab, *this is all my good friends* [ini semua kawan baik saya]. *Then* [Kemudian], *this is my good friends* [ini adalah kawan baik saya] pada ketika saya dihentam *tu* [itu], mereka ada bersama saya .(minum teh).

NMK : Selama dalam bidang seni *ni* [ini], pernahkah Tuan ditaja?

TAI : Ditaja? Ditaja? (terkejut) Sugarmummy ke?(Senyum) Ditaja oleh sugarmummy? Fulamak saya taja sugarmummy ramai *la* [tabiat percakapan]. Sugarmummy jarang taja saya *kan* [tabiat percakapan]. Mana taja-taja. *Takde* [tiada] macam mana *nak* [hendak] cakap *ni* [ini] ayat dia orang. *Tak* [Tidak] pernah ada pun taja, kita cari duit sendiri *je* [tabiat percakapan] (ketawa perlahan).

NMK : (ketawa) Apakah gosip yang paling memberi tamparan hebat kepada Tuan?

TAI : Saya gosip, Alhamdulillah *la* [tabiat percakapan] setakat saya jadi anak seni, *tak* [tidak] pernah ada gosip-gosip yang ada boleh menampar saya *lah* [tabiat percakapan]. Kecuali yang saya kata ialah isu *press conference* [sidang akhbar] itu. Itu bukan gosip *lah* [tabiat percakapan], itu satu orang kata satu tohmahan *ye* [tabiat percakapan], tohmahan dan satu perlakuan industri yang mengaibkan saya *la* [tabiat percakapan] itu yang paling besar. Gosip ala setakat biasa berkawan dengan orang *ni* [ini], berkawan itu ini apa semua *kan* [tabiat percakapan]. Alhamdulillah *lah* [tabiat percakapan] setakat *ni* [ini] *tak* [tidak] pernah. *You* [awak] boleh google *la* [tabiat percakapan] *nak* [hendak] taip google pun *you* (awak) *takkan* [tidak akan] jumpa, memang *takkan* [tidak akan] jumpa pun.

NMK : Dalam banyak-banyak watak dalam bidang lakonan *ni* [ini], watak yang manakah yang memberi, yang menyentuh perasaan Tuan?

TAI : Menyentuh perasaan *ye* [tabiat percakapan]? Saya kurang berlakon *ea* [tabiat percakapan], *tapi* [tetapi] *nak* [hendak] kata menyentuh perasaan *tu* [itu] *takde* [tiada] sangat *la* [tabiat percakapan] saya, saya *takde* [tiada] sangat *laa* [tabiat percakapan]. *Tapi* [tetapi] watak yang memberi kesan kepada peminat yang menyentuh peminat ada dua watak. Iaitu Salman dalam Cinderella yang keduanya Iskandar di dalam Spanar Jaya. Dua era itu yang sehingga ke hari ini, saya, saya masih menerima panggilan-panggilan dua nama *character* [watak] ini. Itu

sebab orang panggil Idham, orang panggil Salman ataupun Abang Is kan (minum teh).

NMK : Antara artis yang pernah berganding dengan Tuan, yang manakah Tuan serasi bila berganding bersama?

TAI : (bunyi pinggan) *Batch* [kumpulan] yang *batch-batch* [kumpulan-kumpulan] tua macam *tu* [itu] *tak* [tidak] serasi, saya yang mungkin yang muda-muda yang *lapan belas* [18], *sembilan belas* [19] itu saja. (Ketawa) *takde* [tiada] *la* [tabiat percakapan] iklan-iklan kita buat iklan iklan (bunyi ketawa). Serasi *ye* [tabiat percakapan], Serasi kejap, kejap, kejap, kejap, *nak* [hendak] sms [mesej] satu benda yang penting *kejap* [sekejap] (balas mesej di handfone). Iklan, iklan kejap. (Bunyi selak kertas). Serasi okay [tabiat percakapan]. Saya apa *ni* [ini] *tu* [itu] *la* [tabiat percakapan] kata watak-watak yang telah memberi impak dalam kerjaya saya Cinderella *lah* [tabiat percakapan]. Saya dengan Haliza Misbun, Romeo *and* [dan] Juliet saya dengan Umie Aida, dan apa *ni* [ini] Spanar Jaya *lah* [tabiat percakapan] saya dengan Wardina Safiyyah. Ini adalah tiga apa *ni* [ini] cerita, yang sehingga ke hari *ni* [ini] masih lagi orang perkatakan. Sebenarnya bagi saya itulah, orang nampak sebab saya *tak* [tidak] boleh kata saya serasi, sebab bagi saya bila berlakon dengan siapa-siapa pun, kita kena pastikan kita serasi dengan *dorang* [mereka semua]. Tapi antara-antara sebalik nya *ni* [ini] ada *jugak* [juga] macam Eja, Aida Aris, *all that my* [semua yang saya], kita punya *pairing* [berpasangan] *dulu* [dahulu] *kan* [tabiat percakapan], yang memang kita nampak *best* [terbaik] *la* [tabiat percakapan] bila *pairing*

[berpasangan] dengan *dorang* [mereka semua] *ni* [ini] memang *best* (terbaik) *la* [tabiat percakapan] yang kita nampak *la* [tabiat percakapan] (menghirup teh).

NMK : Berapakah bilangan drama yang Tuan telah lakonkan?

TAI : Dalam profil saya tu ada, sebab saya *tak* [tidak] ingat (bunyi kerusi). (Gelak kuat). Filem pun dalam *tu* [itu] ada_ _ _ _ . (Ketawa). Sebab saya mengarah nanti saya mengarah *dah* [sudah] tiga puluh lima [35] tahun (bunyi kerusi). Saya apa *ni* [ini] menerbit lima belas [15] saya berlakon, berlakon *tak* [tidak] banyak sangat *lah* [tabiat percakapan] *tapi* [tetapi] lebih kepada pengarah dan juga penerbitan *lah* [tabiat percakapan]. Sebab kalau tanya berlakon *ni* [ini] saya kurang, pasal saya *dah* [sudah] berhenti berlakon secara professional. Secara, saya *dah* [sudah] berhenti berlakon memang tahun *dua ribu* [2000] saya *dah* [sudah] berhenti berlakon secara orang kata professional *lah* [tabiat percakapan]. *Lepas* [selepas] *tu* [itu] saya cuma berlakon sambil-sambil kerana saya terlebih fokus kepada pengarah dan penerbitan.

NMK : Apakah drama pertama yang Tuan lakonkan?

TAI : *Cita* [Cerita] apa hah? (ketuk meja) *tak* [tidak] ingat *dah* [sudah]. Drama, drama pertama yang betul-betul masa *tu* [itu], kalau saya *tak* [tidak] silap saya, tajuk dia Tomboi, arahan Zulkifli Salleh Ghani terbitan Fauziah Latif Entertainment masa ketika *tu* [itu]. *That was my first time* [Itu adalah kali pertama saya] menjadi pelakon apa *ni* [ini] bukan pelakon tambahan *la* [tabiat percakapan],

supporting [menyokong] *la* [tabiat percakapan]. Pelakon pembantu, *hero* [wira] dia pada masa *tu* [itu] Azhar Sulaiman dengan Nina Jurin. Semua kawan-kawan *la kan* [tabiat percakapan] (bunyi pinggan mangkuk). Saya berlakon, *first time* [kali pertama] dengan Zizie Ezette masa *tu* [itu]. Zizie Ezette *tu* [itu], *I think* [saya rasa] di awal-awal pembabitan dia belajar masa *tu* [itu]

NMK : Bagaimanakah pula dengan filem pertama?

TAI : Filem pertama berlakon ke mengarah? Berlakon *ok* [tabiat percakapan]. Berlakon *ye* [tabiat percakapan]. Secara pelakon tambahan, *I think* [Saya rasa] filem lakonan Azhar Sulaiman dengan Mastura, *KLU* (Kuala Lumpur Universiti) tajuk dia Kuala Lumpur Universiti. *You* [awak] boleh google *lah* [tabiat percakapan] dekat *website* [laman web] Finas *KLU* (Kuala Lumpur Universiti) *tu* [itu] *kan* [tabiat percakapan] *nak* [hendak] tengok sinopsis yang *simple-simple* [mudah-mudah] *dah* [sudah] *tak* [tidak] ingat, *dah* [sudah] lama sangat, *that was* [yang] tahun *sembilan puluh empat* [1994], *sembilan puluh lima* [1995] jugak la masa *tu* [itu]. Mengarah filem pertama yang saya mengarah, yang filem pertama yang saya jadi *hero* [wira] *pulak tu* [pula itu] Anaknya Sazali terbitan Eurofine. Awak boleh google *jugak* [juga] *la* [tabiat percakapan] dia punya sinopsis *tu* [itu] saya pun *dah* [sudah] *tak* [tidak] ingat *dah* [sudah]. *Tapi* [tetapi] filem pertama yang saya mengarah, Mr Cinderella terbitan Kuasatek. Filem pertama yang saya terbit sendiri, Tipah Tertipu lakonan Ruffedge. Tahun *ni* [ini] saya *tak* [tidak] berapa ingat, awak boleh *check*

[semak] dekat pusat Finas *tu* [itu].

NMK : Apakah dialog yang paling Tuan (bunyi loceng) suka dan ingat sampai sekarang?

TAI : Dialog *dah* [sudah] *takde* [tiada] *dah* [sudah]. Bukan saya *nak* [hendak] cakap, saya dialog lakonan *ni* [ini] *dah* [sudah] kurang *dah* [sudah] *tak* [tidak] berapa ingat sangat *lah* [tabiat percakapan], pasal saya cakap *kan* [tabiat percakapan] *the functional* [fungsi] nya saya berhenti berlakon tahun *dua ribu* [2000]. Saya *dah* [sudah] *tak* [tidak] berlakon sangat *dah* [sudah] secara professional, maknanya hari-hari berlakon *tu* [itu] *tak* [tidak], *takde* [tiada] *dah* [sudah], saya cuma berlakon sambilan sikit-sikit [tabiat percakapan].

NMK : Pernahkah Tuan rasa berputus asa terhadap bidang lakonan?

TAI : Bidang lakonan, saya macam *ni* [ini] *la* [tabiat percakapan] kalau letakkan sebagai apa. Kalau saya letakkan sendiri saya sebagai seorang anak seni yang hanya pentingkan seni, saya tidak pernah putus asa sebab saya rasa bidang lakonan *ni* [ini] satu bidang yang menarik, hari-hari buat benda lain (muzik). Tapi kalau kita letak *the main pack of* [pakej utama] seorang usahawan, seorang penerbit yang ingin industri maju apa semua saya, saya *dah* [sudah] lama putus asa sebenarnya kalau ikutkan. Kalau ikutkan kita takkan putus asa kerana kita melihat bahawa industri hari ini, perkembangannya seolah-olah tidak ke mana. Seolah-olah kita *ni* [ini] syok sendiri, jaguh kampung hanya di Malaysia. Kita

buat untuk *market* [pasaran] Malaysia, kita buat *rule* [peraturan], plot penceritaan kita *tak* [tidak] berkembang, *market* [pasaran] kita *tak* [tidak] berkembang *kan* [tabiat percakapan]. *And then* [Dan kemudian] pelakon *pulak* [pula] (muzik), pelakon hari *ni* [ini] *pulak* [pula] (muzik) kita tengok *dah* [sudah] ramai tangkap muat *kan* [tabiat percakapan]. Cerita-cerita pun ulang-ulang benda yang sama. Tapi saya bukan pengarah kata sebab masalahnya orang *tak* [tidak] tahu di luar bahawa kita *tak* [tiada] pasaran lain. Kita cuma ada satu pasaran dan kita *nak* [hendak] bergerak dalam industri ini *even* [walaupun] kita *nak* [hendak] berlakon pun, kita ada satu *barrier* [halangan] yang dikekangkan yang kita harus tahu (orang menjerit) *you know what* [awak tahu apa] tentang beberapa kesan. Di mana kita, *dorang* [mereka semua] *protect* [melindungi] kita punya agama, budaya, bangsa, banyak isu *kan* [tabiat percakapan]. *Today and a knowledge* [hari ini dan pengetahuan] sebagai pelakon, kita *tak* [tidak] boleh *nak* [hendak] *explore* [meneroka] watak lain. Watak romantik, watak keluarga, watak abang, watak ayah, watak romantik, watak hantu. Sekarang ada *la* [tabiat percakapan] sikit watak hantu boleh masuk, watak gangster boleh masuk. Dulu langsung *tak* [tidak] boleh zaman-zaman saya.

NMK : Apakah pengalaman yang Tuan tidak dapat lupakan bila di set penggambaran?

TAI : Pengalaman apabila semua pelakon perempuan jatuh cinta dengan saya balik *tak* [tidak] boleh tidur (bunyi benda jatuh) iklan...yang *tu* [itu] iklan sekali lagi. Pengalaman bagi saya *every moments* [setiap detik-detik] di set penggambaran

itu adalah satu pengalaman yang menarik yang saya, bagi saya, saya *takde* [tiada] macam satu pengalaman *tu* [itu] *takde* [tiada]. Kerana setiap kali kita berada di set penggambaran, kita cuba membuatkan set itu sebagai satu tempat (bunyi sudu garfu berlaga) kita apa *ni* [ini] riang, riang sebab kita orang *tak* [tidak] tahu bila kita sebagai pelakon *ni* [ini] kita duduk di set sampai *lapan belas* [18] jam, *dua puluh empat* [24] jam. Jadi kita kena sentiasa meriangkan diri kita di situ. Pengalaman-pengalaman di set itu adalah, (bermain cawan) setiap set berbeza dia punya pengalaman, pasal berbeza cerita, berbeza tempat, berbeza *story* [cerita], berbeza kawan *kan* [tabiat percakapan].

NMK : Bagaimanakah cara Tuan menghayati setiap watak yang diberikan?

TAI : Menghayati setiap watak, menghayati. *Firstly* [Pertamanya] bagi saya *you have to know the* [anda perlu tahu] watak *tu* [itu] siapa (getaran telefon). *You* [awak] kena buat sedikit *you* [awak] punya *study* [kajian]. Kejap..*jap* [kejap]. (jawab fone). *Kat* [dekat] mana *dah* [sudah] kita tadi?

NMK : Cara Tuan menghayati setiap watak yang diberikan.

TAI : Menghayati watak...*okay* [tabiat percakapan] *firstly this is* [pertamanya ini adalah] yang membezakan apa *ni* [ini] kehebatan seorang pelakon. Sama ada dia cuma berlakon ataupun *tak* [tidak]. Sebab lain pelakon lain cara dia menghayati. Saya pula macam saya selalu kena faham *character* [watak] *tu* [itu] apa. Saya kena faham *back of the story* [latar belakang cerita]. Saya selalu *nak* [hendak]

tahu *back of the story* [latar belakang cerita] dia apa. Berani *to say* [untuk mengatakan] kalau satu watak *tu* [itu] dia bagi saya katakan watak Abang Iskandar *lah* [tabiat percakapan] dalam Spanar Jaya. Siapa Iskandar, sebelum *tu* [itu] dia siapa, dia lahir di mana, siapa mak bapa dia, mak bapa dia datang dari mana, apa *habit* [tabiat] dia, apa semua. Saya akan suka *list down* [menyenaraikan] dulu *character* [watak] *tu* [itu] macam mana dan *after that* [selepas itu], *from there* [dari situ], kita akan *create* [mewujudkan] *lah* [tabiat percakapan] satu *character* [watak] cara jalan dia, cara itu *that's why* [itulah sebabnya] apa *ni* [ini] saya, cara saya lebih kepada mengetahui dulu asal usul saya siapa. *Then* [kemudian], baru senang saya bawa *character* [watak] itu. Itu cara saya. Sebab itu (bunyi orang bersorak) dalam Cinderella, kalau *you* [awak] tengok Cinderella, semua orang akan tengok macam saya suka betulkan rambut belakang. *Character-character* [watak-watak] macam *tu* [itu] kan. *So* [Jadi] itu semua kita *create* [mewujudkan], semua itu kita *create* [mewujudkan] apa *ni* [ini] kita cuba wujudkan satu apa *ni* [ini] orang kata watak, supaya nak lari bezakan antara Ahmad Idham dengan watak yang dibawa. Jadi saya kena faham, watak *tu* [itu] lahir di mana, asalnya di mana, macam mana.

NMK : Apakah aspek-aspek yang Tuan ambil kira sebelum menerima tawaran berlakon?

TAI : Hah? (jawab telefon)...Hah apadia? (letak telefon). Watak, satu *of course* [sudah tentu] *lah* [tabiat percakapan] jadual, masa kan. *And then* [Dan kemudian] watak, watak paling utama dulu. Watak dulu yang kita *nak* [hendak]

tahu. Sebab kadang-kadang kita *as a* [sebagai] pelakon *ni* [ini] kita ada masa ketika nya kita *nak* [hendak] watak yang berbeza-beza. Ada ketika nya kita tahu kemampuan kita, ada setengah watak *tu* [itu] *nak* [hendak] kita tapi kalau kita rasa kita *tak* [tidak] mampu *nak* [hendak] bawa watak *tu* [itu] *better don't take the* [lebih baik tidak mengambi] watak (bunyi muzik). Itu *style* [gaya] saya, saya punya *tu* [itu].

NMK : Adakah Tuan membuat sebarang persediaan sebelum memulakan sesuatu penggambaran?

TAI : Eh kena, mesti kena. Kita kena tahu pakaian kita macam mana, rambut kita macam mana disebabkan watak *tu* [itu] *kan* [tabiat percakapan]. Walaupun kita tahu di Malaysia *ni* [ini] kadang-kadang kita susah (bunyi loceng) *nak* [hendak] pergi *deep* [jauh] seperti mana Hollywood macam Hollywood dia boleh *prepare* [menyediakan] sampai *enam* [6] *tujuh* [7] bulan setahun sebelum watak *tu* [itu]. Macam kita *takde* [tiada] banyak masa tapi *the least we can do* [sekurang-kurangnya kita boleh lakukan] ialah kita cuba pelbagaikan antara satu watak filem sebelum *ni* [ini] atau drama sebelum *ni* [ini] dengan watak yang akan datang.

NMK : Bagaimanakah Tuan membahagikan masa diantara keluarga dan kerja?

TAI : (Main telefon bimbit) membahagi? *Time* [Masa] kerja, kerja. *Time* [Masa] keluarga, keluarga *lah* [tabiat percakapan]. (Ketawa). Sebab kita kerja *tak*

[tidak] tentu masa kan, tapi kita kena tahu *feedback* [maklum balas] dia *lah* [tabiat percakapan]. Kalau kita *dah* [sudah] *sepuluh* [10] hari kerja, *at least* [sekurang-kurangnya] sebelum *nak* [hendak] ambil *job* [kerja], *next job* [kerja seterusnya] itu kita *spare* [ganti] la satu dua hari kan. Dan bagi saya, yang penting bukan apa *it's not about* [ia bukan soal] macam mana saya *spend* [meluangkan] dengan keluarga. Kalau kita nak apa *ni* [ini] ada berkeluarga, kalau anak seni yang nak berkeluarga, sebelum dengan pasangan dia *tu* [itu], masa ketika dia anak seni *tu dah* [itu sudah] cerita sebenar-benarnya. Supaya jangan ada kes pada masa akan datang. Sebab *tak* [tidak] semua orang dapat terima cara kitaorang bekerja. Itu yang kadang-kadang laki bini bercakaran apa semua *kan* [tabiat percakapan]. Macam kadang-kadang masa bercinta, sedap *la kan* [tabiat percakapan]. Tapi *tak* [tidak] tahu cerita kan, lepas *tu* [itu] *dua* [2] bulan kena tinggal sebulan kena tinggal *dah* [sudah] mula mengamuk.

NMK : Adakah Tuan pernah terfikir untuk menceburi bidang nyayian?

TAI : *Tak* [Tidak]. (Ketawa). *Tak* [tidak], saya *tak* [tidak] rasa sebab saya *ni* [ini] kadang-kadang kita sedar kemampuan kita *ni* [ini] *kan* [tabiat percakapan]. Saya *tak* [tidak] rasa saya ada suara yang sedap. (minum teh)

NMK : Apakah perbezaan diantara filem dan drama?

TAI : Perbezaan drama dan filem? Dari konteks apa *tu* [itu]? Dia kena *nak* [hendak] tahu dari konteks apa. Kalau daripada konteks apa *ni* [ini] (bunyi menggoreng),

visual nya macam tahu lah *straight forward* [terus ke hadapan], yang *ni* [ini] *kat* [dekat] *TV* [televisyen] yang filem di layar besar kan. Daripada sudut bajet pun beza, filem kita akan, kita ada bila kita main pasaran terbuka, pasaran terbuka *tu* [itu] semua, bajet dia lebih besar daripada *TV* [televisyen]. Tapi kalau *nak* [hendak] kata dari sudut *content* [kandungan], dia kadang-kadang ada yang *content* [kandungan] drama lagi bagus dari filem. Dan ada kadang-kadang filem lagi baik dari drama. Dia tengok dalam konteks apa yang *you* [awak] *nak* [hendak] cakap. Kalau dari sudut pengajaran ke *tu* [itu] lain. Ada setengah filem kita nampak merapu je [tabiat percakapan] (bunyi menggoreng) *tapi* [tetapi] memang dibuat begitu kerana ada setengah orang dia tidak suka *nak* [hendak] tengok cerita-cerita yang terlalu *intellectual* intelek]. Ada setengah orang memang *nak* [hendak] tengok cerita yang merapu *nak* [hendak] seronok-seronok. Ada setengah orang fikir pasal filem *is* [adalah] berbeza. Kerana bila kita buat filem *tu* [itu], orang harus bayar *kat* [dekat] penonton. *TV* [televisyen], orang tengok ke *tak* [tidak] tengok ke sahah nya ada lah *kat* [dekat] *TV* [televisyen] *tu* [itu]. *So* [Jadi] dia tidak terlalu khusus kepada *business* [perniagaan], modul untuk mencari penonton secepat filem. Filem lain, filem kita kena tahu penonton kita siapa, sebab penonton yang menonton ke pawagam belum tentu bukan penonton yang menonton di kaca *TV* [televisyen] belum tentu penonton ke pawagam.

**NMK : Siapakah pengarah pertama yang telah mengambil Tuan sebagai pelakon?
(bunyi suara budak)**

TAI : Pengarah *tu* [itu] yang saya cakap tadi. (bunyi muzik) Zulkifli Salleh Ghani.

NMK : (Bunyi muzik). Pengarah manakah yang paling selesa untuk bekerjasama?

TAI : Pengarah yang paling selesa sebab saya cakap, saya *tak* [tidak] ramai pengarah, saya berlakon *tak* [tidak] banyak. Jadi setakat ini saya rasa *almost all* [hampir semua], sebab saya jenis, saya kalau *offer* [tawaran] datang, saya tengok dekat orang sebab saya pastikan (bunyi ketuk meja) sebelum saya bekerja itu saya *dah* [sudah] selesa *nak* [hendak] bekerja. *So* [Jadi], *basically* [pada dasarnya] semua pengarah yang bekerja dengan saya, saya selesa bekerja dengan mereka.

NMK : Bilakah tahun kegemilangan Tuan sebagai seorang pelakon?

TAI : Pelakon, *Sembilan belas Sembilan puluh lapan* [1998] *sembilan puluh Sembilan* [1999] *lah* [tabiat percakapan]. Pada ketika *tu* [itu] saya sampai dinobatkan bintang popular *lah* [tabiat percakapan]. Pelakon, apa *ni* [ini] artis baru popular dengan pelakon tv popular. (bunyi kerusi).

NMK : Pernahkan Tuan mengalami keadaan dimana tidak menerima sebarang tawaran pada waktu yang lama?

TAI : Yang itu bukan pada saya seorang *lah* [tabiat percakapan] ketika itu *the full* [sepenuhmya] industri *lah* [tabiat percakapan] *Sembilan belas Sembilan puluh tujuh* [1997], *Sembilan puluh lapan* [1998] punya *recession* [kemelesetan] *lah*

masa ketika itu. *I think* [Saya rasa] hampir semua *lah* [tabiat percakapan]. Tapi Alhamdulillah lah saya *tak* [tidak], sebab ketika itu pula saya bersyukur sangat-sangat kerana ketika *recession* [kemelesetan] saya yang paling popular (ketawa). Jadi saya dapat orang cakap (ketawa). Sebab saya popular tahun *Sembilan belas Sembilan puluh tujuh* [1997], *Sembilan puluh lapan* [1998] masa *tu* [itu] *recession* [kemelesetan]. Jadi *recession* [kemelesetan] masa ketika itu, drama *tak* [tidak] banyak jadi orang *nak* [hendak] ambil populariti, jadi banyak lah yang saya dapat, Spanar Jaya pun masa gawat. Saya *role of Romeo and Juliet* [peranan Romeo dan Juliet] pun masa gawat cerita itu. Tapi *nak* [hendak] kata paling lama *tu* [itu] setakat *ni* [ini] paling lama pernah ada pun sebulan.

NMK : Boleh Tuan kongsi bagaimana cara Tuan menghafal dialog?

TAI : Menghafal dialog? Mana boleh kongsi benda *tu* [itu], itu *skill* [kemahiran]. Dia ada teknik *la* [tabiat percakapan]. Dia ada teknik, dia ada *tu* [itu] yang pertama yang paling utama ialah *you have to know your* [awak perlu tahu] watak lah. *You* [Awak] kena *paham* [faham] watak dan *lepas tu* [selepas itu] *you* [awak] kena *paham* [faham] teks. Dialog itu teks dia apa subteks, preteks dia, apa teks dia kan yang *nak* [hendak] cuba disampaikan dan apa lenggok, apa *mood you* [perasaan awak] ketika *you* [awak] *nak* [hendak] sampaikan, emosi ketika itu apa kan.

NMK : Pernahkah Tuan mengalami situasi dimana Tuan tidak dapat menjiwai sesuatu watak yang diberikan?

TAI : Itu biasa. Itu semua pelakon akan ada. Dia panggil kita kadang-kadang hari-hari *blank* [kosong], hari-hari *blur* [kabur]. Ada itu biasa. (muzik) Tapi kita selalunya dapat membekal benda *tu* [itu] dengan *support* [sokongan] sekeliling *lah* [tabiat percakapan]. Pelakon-pelakon sekeliling, *director* [pengarah] kadang-kadang bagi *motivate* [motivasi] *kan* [tabiat percakapan]. Sebagai pelakon kita manusia biasa kan, kita *tak* [tidak] boleh *perfect* [sempurna]. *So* [jadi], situasi itu memang berlaku.

NMK : Berapakah lama masa yang diperuntukkan untuk melakukan penggambaran sesebuah drama dan filem?

TAI : Drama bergantung. Kalau drama telemovie, dalam *lapan* [8] *sepuluh* [10] hari. Kalau episod, *tiga* [3] hari satu episod lebih kurang. Filem bergantung, filem *heavy* [berat] boleh sampai *empat puluh lima* [45] hari *dua* [2] bulan pun boleh. Kalau filem biasa-biasa kita boleh pergi dalam *dua puluh* [20] hari, *dua puluh lima* [25] hari.

NMK : Siapakah yang menguruskan jadual Tuan?

TAI : Sendiri

NMK : Pada pendapat Tuan, apakah perbezaan dunia lakonan dulu dan sekarang?

TAI : Dulu dan sekarang. Saya rasa apa *ni* [ini], dunia lakonan sekarang dia *dah* [sudah] apa *ni* [ini], *sorry to say* [maaf untuk mengatakan] *lah* [tabiat percakapan] dia lebih banyak tangkap muat yang saya nampak *lah* [tabiat percakapan] sekarang *ni* [ini]. Tangkap muat pun ada juga katakan, sebab saya pun (suara baby) *tak* [tidak] boleh *nak* [hendak] biasalah. Sebab *talent* [bakat], kita kekurangan *talent* [bakat]. Kita *tak* [tidak] ramai *talent* [bakat] yang ada hari ini *tapi* [tetapi] stesen *TV* [Televisyen] makin banyak, slot-slot makin banyak kan (tegur kawan). Stesen *TV* [Televisyen] makin banyak *kan* [tabiat percakapan] *tapi* [tetapi] dulu pelakon-pelakon dengan stesen tv *tak* [tidak] banyak *so* [jadi] siapa *nak* [hendak] dapatkan slot *tu* [itu] kena berusaha untuk menonjolkan diri untuk itu. Macam hari ini, pelakon-pelakon baru senang *nak* [hendak] dapat peluang, pasal slot *dah* [sudah] banyak *kan* [tabiat percakapan]. Cuma apa yang kita nampak ialah pelakon sekarang, dia lebih mewah lah daripada pelakon dulu. Bayaran *dorang* [mereka semua] lebih tinggi, *and then* [dan kemudian] *dorang* [mereka semua] mampu pakai *PA* [pembantu peribadi], mampu pakai *manager* [pengurus]. Pelakon dulu kita yang sendiri buat semua, tangkap lagu sendiri, buat jadual sendiri.

NMK : Jika tuan perlu memilih antara drama dan filem, yang manakah menjadi pilihan dahulu?

TAI : Filem. Filem adalah satu benda yang utama, benda yang paling besar. Misal nya

you [awak] ada masa sebab satu filem, digarap dalam masa yang lama. Di mana kita ada masa untuk bermain dengan watak, dengan kita punya karya *lah* [tabiat percakapan]. Dalam masa yang sama juga, filem ada bajet yang besar untuk kita buat benda yang lebih bagus. Benda yang kita tidak boleh buat dekat drama, kita selalu mahu buat *kat* [dekat] filem. Sebab drama kita, bajet sangat kecil. Dan kemudian, filem pula kita kena buat sesuatu yang lebih untuk memancing orang ke pawagam. Sebab itulah pendapatan-pendapatan yang kita perlu cari. Orang tidak ke pawagam, bermakna filem itu tidak lakulah.

NMK : Menurut Tuan, adakah penting untuk seseorang anak seni menjaga penampilannya?

TAI : Memang penting. Bukan kata anak seni saja, semua orang kena jaga penampilan. Kalau *korang* [awak semua] *as a student* [sebagai seorang pelajar] tidak menjaga penampilan tiba-tiba bogel pergi kelas pun tidak boleh juga *kan* [tabiat percakapan]. Semua orang kena jaga penampilan, kerana penampilan itu bukan hanya pada artis saja. Cuma bezanya artis ini dia kena lebih sedikit kerana setiap pergerakannya diperhatikan, lebih-lebih lagi sekarang dalam dunia siber ini, instagram ke apa semua sekejap saja. Jadi cuma kita ada satu tanggungjawab sosial, anak seni ini dia ada satu tanggungjawab sosial yang tidak rasmi. Sebenarnya semua anak seni yang dikatakan tokoh awam anak seni ini ada tanggungjawab sosial kerana *dorang* [mereka semua] ini, kadang-kadang kita tidak tahu anak-anak muda ingin jadikan ikon, jadikan macam saya ingin jadi macam dia. Sedangkan kita sebagai artis tidak tahu yang budak itu ingin

jadi macam kita. Jadi kita kena ambil satu langkah, di mana kita harus tahu bahawa jika kita ingin jadi anak seni, awak kena tahu bahawa dia ada juga tanggungjawab sosial, dia tidak boleh bebas kerana di saat awak jadi anak seni, awak telah hilang satu nikmat yang tuhan telah bagi kepada manusia lain iaitu kebebasan. Awak hilang privasi, macam inilah *kan* [tabiat percakapan] awak hilang privasi. Kalau tidak ada privasi lagi awak *nak* [hendak] duduk tepi longkang ke, *nak* [hendak] pergi mana *tapi* [tetapi] sekarang sudah tidak boleh.

NMK : Apakah petua Tuan untuk mengekalkan penampilan diri?

TAI : Saya selalu mengatakan bahawa senang saja. Yang pentingnya selalu pergi botox, *lepas tu* [selepas itu] buat suntikkan vitamin saya rasa, buat pembedahan plastik. Yang itu kemahiran kena pergi buat gigi, pergi buat hidung, pergi buat dagu, itu kena buat penampilan diri. Iklan, itu iklan botox (ketawa). Bagi saya senang sahaja, hanya jujur dengan diri kita, jadi diri sendiri, jujur dengan diri kita dan kita kena tahu tanggungjawab. Ramai anak seni hari ini dia tidak perasan akan tanggungjawab sosial yang tersembunyi itu. Kalau awak tahu, nescaya setiap langkah, awak akan berhati-hati. Sebab awak tidak boleh buat apa, *you* [awak] tidak boleh marahkan orang sekeliling *you* [awak]. Kerana awak yang memilih untuk menjadi anak seni. Macam saya cakaplah *the moments you* [saat-saat awak] jadi anak seni, satu nikmat tuhan *you* [awak] telah hilang.

TAMAT BAHAGIAN 2

BAHAGIAN 3: KERJAYA- BIDANG PENGARAHAN

NMK : Kami difahamkan selain menceburi bidang lakonan, tuan juga menceburi bidang pengarah, apakah ciri-ciri yang diperlukan untuk menjadi seorang pengarah?

TAI : Satu yang utama ialah menjadi pengarah ini saya rasa dia lebih kepada minat, dan kemudian kita kena tahu matlamat kita. Sebab bagi saya, pengarah itu satu langkah ke depan selepas saya menjadi seorang pelakon. Saya harus ada anjakan sebab kita tahu sebagai seorang pelakon, kita tidak akan ke mana-mana. Sehari ini kita boleh popular, esok kita boleh tidak popular. Saya selalu cakap dekat pelakon-pelakon saya, saat-saat *you* [awak] melangkah kaki untuk menjadi pelakon, dalam masa yang sama, *you* [awak] juga kena rancang macam mana *you* [awak] *nak* [hendak] melangkah keluar sebagai pelakon (minum teh). Jadi pengarah itu satu langkah (letak cawan) seterusnya dalam karya saya sebagai anak seni.

NMK : Bagaimanakah Tuan boleh berkecimpung dalam bidang pengarah ini?

TAI : Minat (bunyi tarik kerusi). Daripada saya bermula dengan berlakon, *lepas tu* [selepas itu] bila saya tengok peluang, saya cuba cabar diri saya serba sedikit mengarah. Dan Alhamdulillah dengan sokongan, masa ketika itu saya mendapat sokongan yang bagus daripada Kuasatek Pictures, yang mana saya banyak berlakon dengan *dorang* [mereka semua]. Penerbitnya Mohd Noor Kadir yang banyak mendorong saya dan memberi sokongan kepada saya dan berkata yang

saya boleh mengarah apa semua dan minat itu memang *dah* [sudah] ada. Jadi saya *true feel* [rasa benar] *lah* [tabiat percakapan] daripada pengalaman berlakon, masa tengah berlakon jadi saya sedikit-sedikit saya menimba pengalaman untuk menyiapkan diri menjadi seorang pengarah.

NMK : Apakah filem pertama yang Tuan arahkan?

TAI : Tadi yang saya cakap Mr.Cinderella.

NMK : Pada tahun berapa?

TAI : Yang *tu* [itu] awak kena google *lah* [tabiat percakapan], saya *tak* [tidak] ingat *dah* [sudah] *dua ribu* [2000] ke *dua ribu satu* [2001]. Saya *can't remember* [tidak ingat]. Awak kena *check* [semak] sama ada dekat *Finas website* [laman web Finas] ada semua.

NMK : Selain daripada mengarah filem tersebut, adakah tuan terlibat secara langsung dalam melakonkan filem ni?

TAI : Masa *tu* [itu] *empat puluh lima* [45] hari. Yang *tu* [itu] saya ingat lagi *empat puluh lima* [45] hari pada *first time* [kali pertama] nya.

NMK : Selain mengarahkan filem tersebut, berapakah jumlah filem yang Tuan arahkan?

TAI : Yang *tu* [itu] awak kena tengok. Saya pun *tak* [tidak] ingat *tiga puluh* [30] ke

tiga puluh dua [32] ke *tiga puluh satu* [31] *something like that* [lebih kurang macam itu lah]. Nanti awak tengok dalam saya punya profil.

NMK : Selain daripada mengarahkan filem, kami difahamkan Tuan juga mengarahkan beberapa buah drama. Apakah drama pertama yang Tuan arahkan?

TAI : Drama pertama yang saya arahkan sepenuhnya lah sebuah telemovie raya. Nama dia Berakhirnya Sebuah Ramadhan, terbitan Kuasatek Pictures *jugak* [juga] lah.

NMK : Siapakah yang membintangi drama tersebut?

TAI : Nasha Aziz dengan Arash Mohamad (bunyi loceng) saya ingat lagi.

NMK : Berapa banyak drama yang telah Tuan arahkan?

TAI : *Tak* [Tidak] ingat *dik* [adik]. Itu memang *tak* [tidak] ingat. Saya *tak* [tidak] tahulah kata ratus *dah* [sudah] kot. Saya mula mengarah dari *Sembilan belas Sembilan puluh Sembilan* [1999] *dua ribu* [2000] saya *start* [mula] mengarah.

NMK : Berapa lamakah Tuan melibatkan diri dalam bidang pengarahannya?

TAI : *Dah* [sudah] *dua belas* [12] tahun *dah* [sudah], *lapan belas tahun* [18], *sembilan puluh enam* [1996] lebih kurang.

NMK : Apakah cabaran yang Tuan tempuhi sepanjang melibatkan diri dalam bidang pengarah?

TAI : Cabaran yang selalunya, benda *ni* [ini] konsisten *tau* [tahu]. Cabarannya adalah untuk mendapat, selalunya kita bila pengarah, cabaran yang utama yang kita akan dapat ialah sama ada orang akan tengok ke *tak* [tidak] cerita itu. Itu yang utama. Yang keduanya ialah apabila kita *nak* [hendak] mengarah *jugak* [juga] cabaran kita adalah kita *nak* [hendak] *conduct* [menjalankan] set kita dan kita *nak* [hendak] cabaran kita juga untuk mendapat artis yang kita *nak* [hendak] pun cabaran *jugak* [juga]. Kurang bajet, duit, cabaran duit. Dia banyak lah, *nak* [hendak] jadi pengarah *ni* [ini] sebenarnya bukan satu cabaran *lah* [tabiat percakapan], benda *ni* [ini] adalah normal, apa-apa pun ada. Tapi kalau *you* [awak] letak sebagai cabaran, saya boleh katakan bahawa cabaran itu lebih kepada untuk menghasilkan satu karya yang orang akan tengok, yang orang akan *appreciate* [menghargai] sebab bagi kita, filem itu harus ditonton. Kalau kita buat satu filem, yang kita kata bagus *tapi* [tetapi] *takde* [tiada] orang tonton macam mana kita *nak* [hendak] *justify* [mewajarkan] *kan* [tabiat percakapan] sebuah filem *tu* [itu] bahawa filem itu adalah satu filem yang baik. Sebab hari ini kalau kita tengok ramai yang cuba menidakkan itu filem yang banyak-banyak *underground* [dari bawah] kan. Sebab filem dia *tak* [tidak] laku, dia kata orang *tak* [tidak] faham dia punya *tu* [itu]. Jadi macam mana *you* [awak] *nak* [hendak] kata filem *you* [awak] bagus sedangkan orang *tak* [tidak] faham. Sebab *at the end you* [pada akhirnya awak] buat filem untuk siapa? *You* [awak] buat filem untuk siapa? Untuk penonton kan? Ni kalau penonton *tak* [tidak] masuk

macam mana *you* [awak] *nak* [hendak] kata filem *you* [awak] bagus.

NMK : Diantara lakonan dan pengarahannya, yang manakah lebih menyeronokkan?

TAI : Saya sebenarnya ada ketika nya pengarahannya *best* [terbaik], ada ketika nya lakonan *best* [terbaik]. Sebab saya macam bila ada dua-dua *ni* [ini]. Ada ketika bila *jammed* [tersekat] kan, ada pengarahannya turun berlakon. Saja seronok-seronok, apa semua kan. Saya tidak ada ucapan kata daripada *band* [kumpulan] *la* [tabiat percakapan]. Dua-dua adalah saya punya *profession* [kerjaya]. Tapi ada ketika dan saatnya *moments* [detik-detik] dia saya *switch* [menukar].

TAMAT BAHAGIAN 3

BAHAGIAN 4: KERJAYA- BIDANG PENERBITAN

NM : Selain daripada pengarah, kami dapat tahu tuan juga seorang penerbit. Bolehkah tuan terangkan serba sedikit bidang tugas tuan dalam bidang ini?

TAI : Penerbit ialah penerbit. Penerbit, penerbit *ok* [tabiat percakapan]. Menjadi seorang penerbit dalam bidang industri ini adalah dia punya *ultimate tours* [lawatan muktamad] lah. Itulah penghujung dia dalam bidang industri kerana dia *dah* [sudah] pergi kepada bisnes. Bila *dah* [sudah] jadi penerbit kena hadapi kepada bisnes. Tugas penerbit adalah untuk mencari apa *ni* [ini] peluang untuk menerbit lah di kaca *TV* (televisyen), dalam masa yang sama *jugak* [juga] dalam mencari penerbit filem sebagai satu ruang untuk satu perniagaan yang berisiko tinggi. Tetapi orang juga harus tahu apabila, bahawa kita melahirkan ramai penerbit, dia akan wujudkan satu ekosistem yang apa *ni* [ini] (berfikir) peluang pekerjaan di dalam industri ini. Lagi ramai penerbit yang lahir maka lagi banyaklah peluang pekerjaan yang akan ditawarkan disitu kerana naik bangun sesebuah industri itu, kita boleh tengok daripada penerbit-penerbit yang ada disitu. Lebih ramai orang yang jadi penerbit maknanya industri itu, lebih banyaklah peluang untuk perniagaan disitu, maka lebih banyaklah peluang untuk pekerjaan dekat situ.

NM : Bagaimana bermulanya tuan menceburkan diri dalam bidang penerbitan ini?

TAI : (Bunyi cawan) bagaimana mula (berfikir)? Apabila ketika saya *dah tak* [sudah

tidak] ada duit la (ketawa). Ok [tabiat percakapan], bagi saya *goal* [matlamat] *nak* [hendak] menjadi penerbit itu memang daripada awal lagi, apabila jadi pelakon pun. Kita kalau *nak* [hendak] sesuatu benda kita kena tahu *aim* [tujuan] paling tinggi dia ke mana. Seperti macam *you* [awak] kerja, daripada *you* [awak] jadi pegawai bawah satu hari, *you* [awak] *nak* [hendak] jadi *manager* [pengurus] atau *you* [awak] *nak* [hendak] jadi CEO itu paling tinggi. So (Jadi), dalam perjalanan ke situ, *you* [awak] kena timbul macam mana *nak* [hendak] cari pengalaman dia *kan* [tabiat percakapan]. Jadi macam saya, bagi saya penerbit semua *ni* [ini] memang *goal* [matlamat] daripada awal baru *nak* [hendak] jadi penerbit. Apabila, dan saya menubuhkan syarikat saya pada tahun *dua ribu* [2000], masa ketika itu saya masih lagi mengarah, masih lagi berlakon. Sambil mengarah, sambil berlakon, sambil menerbit jadi *jugak* [juga], kerana bila menerbit dia memerlukan *funding* [pembiayaan] yang besar. So [Jadi], pada diri saya, apabila saya *dah* [sudah] kukuh kewangan, *dah* [sudah] mampu dan dalam masa yang sama dapat kepercayaan *pulak* [pula] daripada stesen *TV* (televisyen) untuk memberi sentuhan kepada saya dan saya kata *ok lah* [tabiat percakapan] saya *berdikit-dikitlah* [beransur-ansur], saya *tak* [tidak] menjadi seorang penerbit yang terus keluar (*bunyi loceng*) dengan kejayaan yang besar, saya *start* [mula] *sikit-sikit* [sedikit-sedikit]. *Sikit-sikit* [sedikit-sedikit] saya *start* [mula].

NM : Boleh tuan ceritakan serba sedikit tentang pengkhususan rancangan berbentuk apakah yang tuan diterbitkan?

TAI : Dia apa *ni* [ini] yang saya *for tale* [untuk cerita] *lah* [tabiat percakapan] setiap

kali kalau stesen-stesen *TV* [televisyen] macam cerita-cerita awal dulu, mereka *nak* [hendak] apa *ni* [ini], lebih kepada aksi. Sebab *tu* [itu] kalau tengok, aksi adalah *general-general* [biasa-biasa], yang kalau dekat Excellent Pictures seperti itu *general-general* [biasa-biasa] aksi. Dan yang keduanya adalah *horror* [seram] dan yang ketiga nya ialah *love story* [kisah cinta]. Sebab *love story* [kisah cinta] semua orang boleh buat jadi saya punya kepakaran, saya punya benda yang kalau stesen *TV* [televisyen] panggil saya, dia memang akan bagi saya aksi. Dia tahu saya punya *kat* [dekat] situ kepakaran dan pengkhususan.

NM : Apakah rancangan pertama yang diterbitkan oleh Tuan?

TAI : Sebuah cerekrama seingat di TV3 bertajuk Oh Khadijah lakonan Azhar Sulaiman dan Sharifah Norhaslinda.

NM : Boleh kami tahu, berapa banyak rancangan-rancangan *TV* [Televisyen] yang telah tuan terbitkan?

TAI : (Terkejut). Macam mana saya *nak* [hendak] cakap kan. Sebanyak mana saya berlakon sebanyak *tu* [itu] lah saya terbitlah. Kalau episod *tu* [itu] *tak* [tidak] tahu berapa ribu *series* [siri] *dah* [sudah]. Kalau drama *tu* [itu] saya rasa *dah* [sudah] mencecah seratus *tu* [itu] kalau *tak* [tidak] silap.

NM : Idola tuan dalam bidang penerbitan ni (ini)?

TAI : Dalam penerbitan *ni* [ini], *nak* [hendak] kata idola. Idola. Saya selalu meletakkan Datuk Yusof Haslam sebagai satu ikon seorang penerbit *la* [tabiat

percakapan]. Sebab bagi saya ketika saya menceburi dalam industri *ni* [ini], dia yang paling berjaya. Saya akan selalu melihat pada orang yang paling berjaya, kerana bagi saya selalu letak satu semangat kalau orang boleh berjaya kenapa kita tidak boleh berjaya. Jadi saya selalu letakkan Datuk Yusof Haslam sebagai saya punya apa *ni* [ini] garis panduan saya *la* [tabiat percakapan] kan.

NM : **Bagaimana hubungan tuan dengan artis sebagai penerbit?**

TAI : Artis semua *nak* [hendak] berkawan dengan saya. Sebab artis tahu saya iklan-iklan (ketawa). Hubungan, kita harus buat peruntukan saya, apa *ni* [ini] saya *simple* (senang), *as a* [sebagai] penerbit kita kena apa *ni* [ini] kita dengan siapa artis *je* [tabiat percakapan] kita tiada masalah tetapi kita akan bermasalah kalau artis *tu* [itu] yang bermasalah, *especially* [terutamanya] apabila kita menyentuh tentang disiplin *kan* [tabiat percakapan]. Kita sebagai penerbit selalunya hubungan dengan artis akan jadi masalah apabila disiplin artis itu apa *ni tak* [ini tidak] bagus. Selalunya itulah masalah utama kita *kan* [tabiat percakapan]. Tapi kalau setakat artis yang biasa yang *TV* [televisyen] stesen, benda *ni* [ini] normal, biasa dia *takde* [tidak ada] benda yang *extraordinary* [yang luar biasa]. Sebagai penerbit kita *offer you* [menawarkan awak] bakal pelakon kalau *you* [awak] artis *nak* [hendak] ambil, ambillah. Kalau *tak nak* [tidak hendak] kita pun *tak leh* [tidak boleh] paksa, cari artis lain. Dia *straight forward* [lurus ke hadapan] dia *takde* [tidak ada] *complicated* [rumit] sangat.

NM : Sebagai seorang penerbit, apakah yang perlu ada pada sebuah rancangan yang boleh menarik minat penonton?

TAI : *Ok* [tabiat percakapan], sebagai penerbit, untuk menarik minat penonton macam saya cakaplah, kita *tak* [tidak] boleh letak bahawa apa kita apa *ni* [ini] semua kita *nak* [hendak] buat *nak* [hendak] puaskan hati semua orang. Sebab *tu* [itu] saya kata menarik minat penonton *tu* [itu] kita kena tahu (bunyi kerusi) penonton yang macam mana. Kita *tak* [tidak] boleh macam menarik minat penonton, nanti orang ingat bahawa bila setengah orang rasa *I* [saya] *tak* [tidak] minat pun cerita *ni* [ini], dia *dah* [sudah] rasa semua orang *tak* [tidak] minat sedangkan tiga juta orang yang minat, dia *sorang je* [seorang sahaja] yang *tak* [tidak] minat. Jadi bagi saya susah sebab macam mana apa, macam mana *nak* [hendak] menarik minat penonton tapi kita harus tahu megkaji target penonton. Sebagai penerbit bukan isu macam mana *nak* [hendak] menarik minat penonton tetapi apabila kita *nak* [hendak] menerbit *tu* [itu] kita kena lebih faham, lebih tahu dan lebih apa *ni* [ini] pakar dalam menyelami target penonton kita. Sebab *tu* [itu], kalau kita tengok di kaca *TV* [televisyen], kita ada slot, slot petang, slot malam, slot tengah malam, slot pagi, slot tengahari sebab semua slot-slot itu ada *target audience* [sasaran] sendiri (bunyi kerusi). Dia lebih kena tahu *target audience* [sasaran]. Dan kalau kita tahu *target audience* [sasaran] *tu* [itu] dan cerita *tu* [itu], kita tahu *lah* [tabiat percakapan] *nak* [hendak] belai *audience* [penonton] *tu* [itu] macam mana.

NM : Ciri-ciri yang perlu ada pada seorang penerbit?

TAI : Ciri-ciri dia. Satu dia harus ada kewangan yang kukuh (ketawa). Itu pertama. Yang kedua nya apa *ni* [ini] bagi saya ok, sebenarnya hari *ni* [ini] kalau kita tengok, kebanyakan penerbit-penerbit yang mana kalau kita tengok, bukan nak [hendak] kata apa la, kalau setakat penerbit yang tidak tahu industri secara dalam atau penerbit yang tidak mula duduk dalam industri, kalau kita tengok dia sekadar boleh menerbit tetapi dia tidak boleh menyelami lagi penerbitan. Pasal kalau kita tengok semua *top-top* [atas] penerbit yang ada dekat dalam industri hari ini filem, *box-box* [kotak] filem atau drama pun, semua kebanyakan penerbit *tu* [itu] *background* [latarbelakang] dia *tu* [itu] mesti anak seni. Kebanyakan *the top-top five* [lima teratas] penerbit yang ada *ni* [ini], kebanyakan mereka *ni* [ini] pengalaman dalam bidang seni pun meluas. Sebab *tu* [itu] *you* [awak] boleh tengok *you* [awak] boleh tengok Datuk Yusof Haslam, Rosyam Nor, KRU, *you* [awak] tengok *all this* [semua ini]. *All the top-top* [semua yang teratas] yang biasa menerbitkan. Memang ada yang bukan daripada *tu* [itu] tetapi *ratio* [nisbah] yang menyerlah lebih, adalah mereka yang lebih menyelami tahu, faham pasal industri ini. Jadi penerbit saya selalu cakap, kalau *you* [awak] nak [hendak] masuk *ni* [ini] *you* [awak] kena *at least you* [sekurang-kurangnya] kena ada satu *partner* [rakan kongsi] ataupun satu orang yang fasih dalam industri *ni* [ini] untuk menimbulkan *company you* [syarikat awak]. Kalau *tak* [tidak] *you* [awak] *tak* [tidak] boleh buat. Kerana hari *ni* [ini], syarikat, stesen *TV* [televisyen] kalau nak [hendak] bagi projek, kalau orang *nak* [hendak] tengok (bunyi batuk) dia bukan peduli hak syarikat *tu* [itu] nama siapa. Dia *nak*

[hendak] tahu siapa yang mengarah, siapa yang menerbit cerita *tu* [itu]. Orang lebih *nak* [hendak] tahu karya, sebab *you* [awak] cakap pasal karya, orang *nak* [hendak] sentuhan, dia bukan peduli syarikat ke apa pun, dia *tak* [tidak] peduli. Dia akan lebih tahu siapa yang lebih menyentuh, siapa yang menerbitkan.

NM : Pengalaman yang paling berharga sepanjang penglibatan tuan dalam bidang penerbitan

TAI : Pengalaman yang paling *best* [bagus] ialah apabila filem kita ditayangkan (bunyi kerusi) mendapat sambutan yang begitu hangat. Pengalaman *best* [bagus] (bunyi batuk). Itu bagi saya itu satu kepuasan sebab kita buat filem kita *tak* [tidak] tahu akan laku ke tidak laku kan. Apabila kita *keep the market, and then suddenly market* [menyimpan pasaran, dan kemudian tiba-tiba pasaran] jadi meletup katakan, itu adalah satu pengalaman yang *tak* [tidak] ada orang boleh bayangkan, *tak* [tidak] ada orang boleh cakap dan merasainya melainkan *you* [awak] sendiri mengambil risiko itu. Kalau *you* [awak] *tak* [tidak] pernah keluar duit *you* [awak] sendiri, *you* [awak] *tak* [tidak] pernah merasai apa *ni* [ini] orang kata dia punya *pressure* [tekanan] untuk mengeluarkan duit dan menerbit sebuah filem, dia *tak* [tidak] akan tahu nikmat dia apabila filem *you* [awak] di tonton ramai. Itu nikmat dia. Kalau *tak* [tidak] tonton itu parah (ketawa).

NM : Cabaran yang perlu dihadapi dalam menerbitkan sesebuah rancangan?

TAI : Cabaran, selalunya cabaran dia lebih kepada untuk menyelami satu karya *tu* [itu] la menerbit. Satu, *of course* [sudah tentu] *la* [tabiat percakapan] kalau TV

[televisyen] stesen adalah *you* [awak] kena faham dan *you* [awak] kena dapatkan slot dalam *TV* [Televisyen]. *You* [awak] kena tahu *TV station* [stesen televisyen] *you* [awak] kena cari idea dimana *TV station* [stesen televisyen] *nak* [hendak] beli idea *you* [awak]. Kalau *tak* [tidak] dia *tak* [tidak] akan beli. Filem *pulak* [pula] kalau filem *pulak* [pula] *you* [awak] menerbitkan filem *you* [awak] kena cari satu cabarannya adalah macam mana *nak* [hendak] mencari satu karya yang boleh memancing penonton ke pawagam. *That is business* [Itulah perniagaan]. *Tapi* [Tetapi] kalau penerbit yang suka main festival, mencari satu karya, macam mana *nak* [hendak] menang festival. Itu satu cabaran nya nanti. Ada bergantung, ia bergantung sebagai penerbit *ni* [ini] adalah *business* [perniagaan]. *Business* [Perniagaan] adalah syarikat yang dalam kita menggerakkan syarikat, kita kena ada kita punya *business module* [modul perniagaan]. *So* [Jadi], setiap penerbit dia ada *business module* [modul perniagaan] dia sendiri apa *business module* [modul perniagaan] *tu* [itu] atas penerbit.

NM : Apakah perkembangan terbaru atau rancangan-rancangan terbaru yang akan diterbitkan?

TAI : *Okey* [tabiat percakapan]. *TV for the timing* [untuk masa yang], tahun *ni* [ini] lah, Excellent Pictures *ni* [ini] saya *hold* [tahan] sekejap, pasal saya ada dalam *tiga* [3] filem lagi yang belum ditayangkan. *Satu* [1], Hantu Nan Sempit *horror* [seram] komedi akan masuk bulan enam *ni* [ini]. Selepas *tu* [itu] saya ada satu skandal punya *movie* [filem] Aaron Aziz, Maya Karin, dengan Fazura tajuk dia Tembus dengan saya ada satu *action* [aksi] komedi Aaron dengan Nabil dalam

proses suntingan. *So* [Jadi], kita ada *tiga* [3] filem akan *nak* [hendak] keluarkan untuk tahun ini.

NM : Boleh tuan ceritakan sedikit, tentang bagaimana proses permulaan untuk menerbitkan sesebuah rancangan?

TAI : Sebelum menerbit *you have, to have idea itself* [anda mempunyai, mempunyai idea sendiri]. Ia bermula dengan idea ataupun bermula dengan satu sinopsis ataupun boleh bermula dengan sebuah skrip. Maknanya kena ada cerita. *Then* [Kemudian], *from there* [dari situ], baru *you* [awak] tahu apa *you* [awak] *nak* [hendak] buat. Dengan *tu* [itu] baru *you* [awak] boleh tahu berapa bajet *nak* [hendak] letak, siapa pelakon yang *nak* [hendak] letakkan, bila *nak* [hendak] *start shooting* [mula penggambaran], siapa *target audience you* [sasaran penonton anda] kan. *Tapi* [tetapi] *as a* [sebagai] penerbit pada asal-asalnya, *you* [awak] *nak* [hendak] kena faham, *you* [awak] *nak* [hendak] nyatakan, tentukan dulu cerita apa yang *you* [awak] *nak* [hendak] buat.

NM : Apakah bezanya menerbitkan sesebuah rancangan berbentuk rakaman dan rancangan secara live (langsung)?

TAI : Macam mana, *apa ya* [tabiat percakapan]? Yang *live* [langsung] *tu* [itu] secara teruslah kan, *tapi* [tetapi] jarang *lah* [tabiat percakapan], penerbit macam saya jarang la *nak* [hendak] buat rakaman. Kita jarang *dah nak* [sudah hendak] buat *live* (secara langsung). *Live* [secara langsung] *tu* [itu] selalunya stesen *TV* [televisyen] yang akan buat. Pasal kita tidak ada kemampuan, *nak* [hendak] buat

menerbit sesebuah rancangan *live* [secara langsung] *tu* [itu] kos dia amat tinggi. Maknanya stesen *TV* [televisyen] yang buat, kita penerbit biasa *tak* [tidak] buat.

NM : Pada pendapat tuan, rancangan yang manakah yang memberi kepuasan kepada tuan? Rakaman ke? Siaran langsung ke?

TAI : Bergantung kepada jenis cerita *tu* [itu] *la* [tabiat percakapan]. Bergantung kepada genre cerita itu sendiri. Kalau macam rakaman, kalau genre *tu* [itu] menarik *tak* [tidak] kira rakam *live* [secara langsung] ke apa. Bagi saya, saya *tak* [tidak], *tak* [tidak] rakaman atau *live* [secara langsung] *tak* [tidak] mempengaruhi sangat *la* [tabiat percakapan]. Sebab bagi saya, kalau *live* [secara langsung] *tu* [itu] sekadar tangkap muat pun apa guna. *Live* [secara langsung] *tu* [itu] *is the matter of technical method* [adalah soal kaedah teknikal] *aje* [sahaja] untuk di siar, dipancarkan ke kaca *TV* [televisyen], dia bukan penentu sebuah karya yang baik atau tidak.

NM : Proses-proses awal untuk menerbitkan rancangan yang berbentuk rakaman dan secara langsung? Apakah proses awal?

TAI : Proses awal? Semua daripada idea dan skrip *jugak* [juga] (ketawa). Yang lain semua teknikal. Kalau *you* [awak] *nak* [hendak] contoh teknikal, berjela-jela *lah kan* [tabiat percakapan]. Memanglah berbeza rakaman tetapi (getaran telefon) sebagai kalau penerbit macam kita katakan, di anugerah, kita kena tahu slot kita apa, dan kita kena tahu cerita kita apa dulu. *So* [Jadi], saya selalu *emphasizes* [menekankan], pasal yang lain *is on technical* [adalah teknikal] .Orang *takkan*

[tidak akan] faham, kalau kita *nak* [hendak] cerita teknikal kena ada berapa banyak kamera, kena *shoot* [rakam], kena ada *pro event* [acara professional], kena ada itu, kena ada ini, kena ada *rehearsal* [latihan], kena ada semua *tu* [itu], tapi bagi saya awal-awal kita bermula, *you* [awak] kena faham apa slot yang *you* [awak] *nak* [hendak] main, apa *game* [permainan] yang *you* [awak] *nak* [hendak] main dan apa cerita yang *you* [awak] *nak* [hendak] buat. *That is* [inilah] proses awal. *Then* [Kemudian], rakam secara rakaman atau *live* [secara langsung] itu adalah cuma teknikal sahaja. Dia bukan penentu sebuah karya itu. Bukan.

NM : Berapakah kos atau bajet yang diperlukan ketika nak (hendak) menerbitkan sesebuah filem?

TAI : Filem sekarang *dah* [sudah] *average* [average], *you look* [awak tengok] sekarang pun *one point five million* [satu mata lima juta] semua *all in promotion* [semua dalam promosi]. Tapi kita ada *jugak* [juga] filem yang pernah mencecah sampai *dua puluh* [20] juta *kan* [tabiat percakapan]. Ada *jugak* [juga] macam Puteri Gunung Ledang, sampai *lapan* [8] juta pun ada, Merong Mahawangsa, ada lah *big-big* [besar] filem. Tapi *that is consider special case* [yang menganggap kes istimewa] la, *dorang ni* [mereka semua ini] memang sempoi lah. Tapi normal *mass producer* [pengeluar besar-besaran] yang ada *one point two, one point five, two million* [1.2, 1.5, 2 juta] tu *range-range* [purata] yang *normal producer* [pengeluar biasa] akan pakai.

NM : Bagaimana pula dengan drama?

TAI : Drama bergantung kepada slot. Kalau cerekarama lain bajet dia, kalau episod lain bajet dia *kan* [tabiat percakapan]. Tapi dia *ranges* [julat] dia daripada *lapan puluh* [80] ribu akan pergi sampai *lapan ratus* [800] ribu pun boleh bergantung pada slot kan.

NM : Adakah bajet juga memainkan peranan yang penting, dalam menerbitkan sesebuah rancangan yang berkualiti?

TAI : Bajet itu akan memainkan peranan yang penting bergantung kepada apa benda, apa target you. *For example* [contohnya], macam saya, katakan kalau *you target* [sasaran anda] untuk buat benda untuk *special* [istimewa] slot yang besar *of course* [sudah tentu] bajet itu harus lebih besar. Macam kita *nak* [hendak] buat *special* [istimewa] telemovies, dia tidak macam bajet lain, kerana bajet itu adalah penentu, penentu untuk kita melaksanakan sebuah karya itu. Lagi rendah, lagi tinggi bajet, lagi sedap lah kita main. *Itu lah* [tabiat percakapan] dia. Bajet *is not* [bukan], tapi ia *just* [hanya] adalah apa *ni* [ini] orang kata, *monetary* [kewangan] punya *value* [nilai] yang harus kita ambil *take* [ambil], apabila kita *nak* [hendak] buat, tetapi dia bukanlah penentu bahawa filem yang berbajet besar itu mempunyai *content* [kandungan] yang lebih sedap atau elok daripada filem yang bajet kecil. Dia bukan penentu, ada ketikanya filem bajet kecil pun atau drama bajet kecil pun lebih *ok* [tabiat percakapan], sedap. Dia cuma lebih, lebih macam saya cakap teknikal, wajahnya. Kita boleh meletupkan kereta, kita boleh buat, tapi sama ada dia *continue* [bersambung] pada cerita *that is*

subjective [yang subjektif].

NM : Kriteria yang penerbit ambil kira untuk mengambil seorang artis?

TAI : *Firstly* [Pertama], kita tahu watak lah. Kita *nak* [hendak] ambil artis *tu* [itu] kita tahu artis itu sesuai atau tidak dengan watak yang *nak* [hendak] ditawarkan. Watak paling penting. *Then* [kemudian], bru kita *list down* [senaraikan]. Selalunya satu watak kita akan letak *at least* [sekurangnya] tiga nama artis. Lepas *tu* [itu] baru kita akan pergi *contact* [hubungi] artis *tu* [itu] tengok dia ada masa *free* [lapang], dia *nak tak* [hendak tidak] bajet kita, *tu* [itu] benda lain. Tapi yang *first benchmark* [penanda aras pertama] dia ialah, kita kena tahu dia sesuai *ke tak* [atau tidak] dengan watak *tu* [itu].

NM : Bagaimana rating (kedudukan) atau sambutan yang diterima penonton untuk penerbitan rancangan yang pertama dahulu?

TAI : Macam mana? Alhamdulillah. Saya, *tu* [itu] *lah* [tabiat percakapan] saya kata, dulu filem pertama saya, *TV* [televisyen] pertama saya mendapat sambutan yang amat mengalakkan. Macam saya apabila saya jadi penerbit, dua masa ketika *tu* [itu] sebagai pengarah, *dah* [sudah] ada nama *dah* [sudah], saya *dah* [sudah] ada *follower* [pengikut] saya sebagai pengarah. Jadi, Alhamdulillah bila saya buat apa-apa benda, *rating* [kedudukan] dia amat memberangsang mengalakkan, dan kalau *you* [awak] *nak* [hendak] tahu *rating* [kedudukan] itulah penentu *you* [awak] punya *timeline* [garis panduan], *lifeline you* [talian hayat anda] dalam industri hari ini. Kalau *you* [awak] menerbit atau *you* [awak] mengarah benda

yang tak [tidak] ada *rating* [kedudukan], lepas ni stesen *TV* [televisyen] tak [tidak] panggilah *you* [awak]. Tapi kalau *you* [awak] tengok yang lama-lama *tu* [itu] sampai lama maknanya produknya setiap produknya mendapat tempat, mendapat *rating* [kedudukan]. Sebab *tu TV* (itu televisyen) stesen sentiasa bagi kita projek kan.

NM : Apakah perasaan tuan ketika itu?

TAI : Seperti yang saya *cakap la* [tabiat percakapan], *of course la that is something* [sudah tentu la ia sesuatu] benda yang kita rasa *achievement* [pencapaian] *la* [tabiat percakapan]. Satu yang saya rasa berbangga dengan *achievement* [pencapaian] kita kerana *nak* [hendak] memberi sesuatu naskah atau menerbit sebuah naskah (*bunyi loceng*) yang diterima orang adalah satu benda yang bukan mudah. Kita ada berapa juta orang *kan* [tabiat percakapan]. Jadi berapa ramai, kita *nak* [hendak] dapatkan orang yang minat *tu* [itu] berapa ramai *je* [tabiat percakapan] yang boleh minat kan. Mak ai berapa ratus soalan lagi ni. (ketawa).

NM : (Ketawa) *ada lah* [tabiat percakapan]. Sikit lagi. Apakah tuan rasa, bidang penerbitan ini adalah bidang yang paling tuan minati?

TAI : Ini bukan masalah minat. Penerbitan *is the business* [ialah bisnes]. Minat *tu* [itu] adalah apa *ni* [ini], asalnya ialah *you* [awak] kena minat dalam industri seni, karya seni *you* [awak] kena minat. Bila menjadi seorang penerbit, *it's all about business* (ianya semua tentang bisnes). *It's nothing to do about* [tidak ada apa-

apa yang dapat dilakukan] minat ke apa. Kerana setiap orang kena ada *goal* [matlamat] dalam *life* [hidup] dia. *It's not about* [ia bukan tentang] minat. Minat *tu* [itu] harus ada daripada asal tetapi apabila *nak* [hendak] jadi seorang penerbit *tu* [itu] dia *dah* [sudah] ada satu tanggungjawab yang berbeza, dan setengah orang betul, kalau *you* [awak], sebab-sebab bahaya nya lah bila *you* [awak] buat minat sebagai penerbit, kalau *you* [awak] *tak* [tidak] pakai duit sendiri *tak* [tidak] apa, kalau *you* [awak] pakai duit orang, *you* [awak] *nak* [hendak] menerbit pakai duit orang, *investor and then you* [pelabur dan kemudian anda] buat benda-benda yang karya yang *you* [awak] minat, jadi *you* [awak] syok sendiri, filem tak laku, *investor you* [pelabur awak] akan tanggung hutang.

NM : Adakah tuan hanya terlibat dalam menerbitkan rancangan-rancangan berbentuk hiburan sahaja ataupun ada menerbitkan program-program lain?

TAI : Ada. Program orang kahwin pun kitorang buat. Bagi kita, bila *you talk about business* [bercakap pasal bisnes] apa-apa yang kena dengan visual punya *shooting* [rakaman], *all we do* [semua yang kita buat], *corporate video* [video korporat], dokumentari, *everything* [semua] kita buat semua, *event* [majlis].

NM : Bagaimana tuan mendapatkan ilham untuk menerbitkan rancangan yang baru?

TAI : *Sometimes* [kadang-kadang] benda *tu* [itu] yang perlu kita pertimbangkan. Kadang-kadang kita, bila kita duduk dalam industri *ni* [ini], kita kena pergaulan

kita, borak, bacaan, *paper* [kertas], benda *tu* [itu] lah. Pasal bila kita *dah* [sudah] letak kita sebagai orang seni, ilham *tu* [itu] adalah memang kita punya permainan hari-hari. *You will have to search* [anda perlu mencari], kita kena *deep* [dalam] kena mencari benda tu kan.

NM : Apakah penghayatan yang perlu ada untuk menerbitkan sesebuah rancangan?

TAI : Sebagai penerbit, kalau ikutkan penerbit kan, penghayatan *tu* [itu] bukan kerja dia (ketawa). Dia cuma kena bagi arah tuju dan target apa yang dia *nak* [hendak], dan dia akan *spin* [hantar] kepada pengarah, pengarah kena fikir lagi benda-benda *ni* [ini] lebih mendalam. Penerbit, *tu* [itu] saya kata, *when we talk about business as a* [apabila kita bercakap mengenai perniagaan sebagai] penerbit, *you have more other thing* [anda mempunyai lebih benda lain] *nak* [hendak] fikir tentang karya sahaja, Cuma *you* [awak] kena tahu, tapi bukan *you* [awak] yang buat. Tapi setengah penerbit yang cuba untuk masuk karya, sebab *tu* [itu] hancur *tu* [itu]. Saya *ni* [ini] bukan orang seni, tapi kalau *nak* [hendak] sibuk bercerita pasal karya kan, *tak* [tidak] boleh. Karya *tu* [itu] kena letak pada orang kreatif. Penerbit harus *plan* [rancang] pada orang kreatif, melainkan penerbit itu sendiri orang kreatif. Lain cerita *lah* [tabiat percakapan].

NM : Dalam banyak-banyak rancangan yang diterbitkan, yang mana satu rancangan yang paling terbaik buat tuan?

TAI : Susah *nak* [hendak] cakap *lah* [tabiat percakapan]. Alhamdulillah setakat ini

every year [setiap tahun] kita ada lah, kita ada macam sirila. Bagi saya Excellent Pictures kita selalu *plan as a* [rancang sebagai] siri la siri (bunyi loceng), antara siri kita Niyang Rapik, memek la, siri-siri aksi kan semua kita memang kita target la. (minum teh).

NM : Bagaimana cara seorang penerbit mengatasi masalah yang berlaku semasa dalam rakaman?

TAI : Penerbit selalunya dia masalah yang dia akan campur tangan apabila kewangan *je* [sahaja]. Kalau boleh belai, selalunya dia akan bekerja rapat dengan pengarah. Pengarah yang sebenarnya lagi mempunyai tanggungjawab yang besar dekat set, selagi *tak* [tidak] *touch* [sentuh] tentang kewangan, tentang apa semua, penerbit artis selalunya dia akan serahkan kepada pengarah untuk selesaikan, kerana pengarah ada cara-cara tersendiri mengendalikan lokasinya. (bunyi loceng).

NM : Boleh tuan berikan perbezaan antara rancangan hiburan dan bual bicara?

TAI : (Muka blur). Perbezaan yang macam mana *tu* [itu]? Itu sendiri *dah* [sudah] berbeza (ketawa). Hiburan dan bual bicara sendiri *dah* [sudah] tahu beza. Apa yang *nak* [hendak] tahu bezanya. Beza dia beza lah. *Tu* [itu] la beza dia, apa lagi. Hiburan orang tengok untuk apa? Untuk berhibur. Bual bicara orang *nak* [hendak] tengok untuk apa? Orang *nak* [hendak] dapatkan maklumat, informasi ke apa kan. Program itu sendiri pun *dah* [sudah] berbeza (ketawa).

NM : Apakah rancangan-rancangan yang paling sukar diterbitkan?

TAI : Rancangan paling sukar? Setakat saya Alhamdulillah lah. Setakat ini kalau *nak* [hendak] cakap *tak* [tidak] ada rancangan yang paling sukar, *live* [siaran langsung] ke *tak* [tidak] *live* [siaran langsung] ke saya *tak* [tidak] ada masalah, kerana macam saya kata *lah* [tabiat percakapan], ilmu kita dalam industri ini kita bina daripada awal. Jadi kita punya pengalaman dalam industri ini sudah meluas, *tak* [tidak] kira *lah* [tabiat percakapan] apa *shoot* [rakaman] pun kita *tak* [tidak] ada masalah. Masalah kita kewangan.

NM : Kalau diberi peluang, rancangan berbentuk bagaimanakah yang tuan ingin terbitkan, selain daripada rancangan yang sedia ada yang tuan terbitkan?

TAI : Saya sebenarnya saya rancangan bukan isu sangat lah. Saya mendapat isu kepada apa *ni* [ini] saya punya *return of investment* [pulangan pelaburan]. Sebagai penerbit saya selalu letak rancangan itu harus *comply* [mematuhi] dengan my ROI [Return of Investment] lah. Pulangan dalam pelaburan. Kalau itu saya selalu, sebab *tu* [itu] letakkan buat filem sebagai *priority* [keutamaan], saya drama *ni* [ini] saya *dah* [sudah] letak *priority* [keutamaan] kedua *dah* [sudah]. Saya *tak* [tidak] letak sebagai *priority* [keutamaan] kerana saya *nak* [hendak] menerbitkan sebanyak mungkin filem kerana filem itu adalah aset saya, hak saya, karya saya. Kalau drama selalu stesen *TV* [televisyen] akan ambil.

NM : Adakah setiap rancangan yang diterbitkan itu perlu dibuat kajian terlebih dahulu?

TAI : Perlu. *takda* [tidak ada] *tak* [tidak] boleh membabi buta *je* [sahaja] buat. (ketawa).

NM : Dimana kekuatan sesebuah rancangan itu? Adakah dari konsep, isi, shoot-shoot (rakaman-rakaman) menarik atau artis yang ditampilkan atau sebagainya?

TAI : Dia asal kena kepada konsep. Konsep kena kuat. Yang lain *tu dah* [itu sudah] akan *plantogether* [merancang bersama]. Kalau konsep lemah, tapi *tak* [tidak] ada mengatakan bahawa kalau satu konsep yang lemah, kalau kita dengan bantuan artis-artis yang hebat apa semua, kadang-kadang dia boleh terbalik, dia boleh *spin* [putar], jadi benda yang bagus juga. Ada setengah *tu* [itu] garapan pun lemah, tetapi permainan artis *tu* [itu] kuat, dengan *storyline* [patah cerita] yang kuat, ia pun boleh jadi bagus, *very subjective* [sangat subjektif].

NM : Berapa lamakah tempoh untuk menyiapkan rancangan berbentuk rakaman?

TAI : Rakaman? Bergantung macam tadi *la* [tabiat percakapan], kalau drama lain lah, episod lain, bual bicara lain, dia bergantung lah, telemovie lain termasuk lapan hari, dua belas hari, sebulan, dia bergantung lah. Dia bergantung pada slot.

NM : Adakah tuan berpuas hati dengan pencapaian penerbitan sekarang?

TAI : Kalau kita *tak* [tidak] berpuas hati, kita *tak* [tidak reti bersyukur kan. Bagi saya, saya *tak nak* [tidak mahu] letakkan puas hati sebagai *statement* [kenyataan] lah. Saya lebih kata saya bersyukur dengan apa yang saya *achieve* [capai] kerana, tapi dalam diri saya, saya merasakan bahawa jauh lagi perjalanan-perjalanan untuk kita sebagai tanggungjawab penerbit dalam industri perfileman di Malaysia ini, kerana hari ini isu ialah peluang pekerjaan. Ramai pelajar-pelajar belajar dalam kreatif industri punya *ni* [ini], tetapi penghujungnya mereka susah *nak* [hendak] masuk industri (bunyi loceng), susah.

NM : **Sebagai seorang penerbit, adakah ditetapkan sasaran untuk menerbitkan rancangan bagi setiap tahun?**

TAI : *Tak* [tidak], *Tak* [tidak] ada. Dia bergantung, itu adalah kata bisnes modul sesebuah syarikat lah bergantung, berbeza.

NM : **Pada pendapat tuan, apakah impaknya rancangan berbentuk patriotik kepada penonton?**

TAI : Patriotik? Ha? Macam mana? *Tak* [tidak] faham...Berbentuk patriotik kepada penonton? Dia setiap, bukan kata patriotik *je* [sahaja], semua rancangan ada impak kepada penonton, yang paling penting adalah target penonton *ni* [ini] adalah siapa. Macam setengah orang sibuk *nak* [hendak] suruh buat rancangan patriotik, sedangkan hari *ni* [ini] kita tahu kebanyakannya filem-filem atau cerita-cerita patriotik *tak da* [tidak ada] orang tengok pun sangat. (ketawa) *So* [Jadi], yang pentingnya ialah bila kita *nak* [hendak] buat satu rancangan *tu* [itu],

kita kena tahu *target audience* [sasaran] kita macam mana dan kita *as a* [sebagai] *filem maker* [pembuat] penerbit, kita *tak* [tidak] kisah cerita apa pun boleh kita buat, tapi *at the end of the that* [pada akhir yang], dalam masa yang sama, bukan penerbit yang menentukan sebuah cerita, penentu ke apa, kadang-kadang *dorang* meletakkan penerbit *ni* [ini] macam tugas kita *dah* [sudah] macam lecturer dah. Buat filem yang supaya orang boleh belajar, orang boleh itu, orang boleh *ni*, sedangkan *we have know, we are a businessman* [kita tahu, kita adalah seorang ahli perniagaan], kita adalah ahli perniagaan yang mana mencari ruang dan peluang untuk kita berniaga. Filem itu adalah kita buat, pasal kita ada tiga puluh juta rakyat Malaysia, kita *tak* [tidak] semua orang akan minat patriotik, *tak* [tidak] semua orang minat cinta, *tak* [tidak] semua orang minat aksi, jadi kalau aksi kita tahu, siapa yang minat *tu* [itu], *tu* [itu] adalah *target audience* [sasaran] kita. Macam cerita patriotik *tu* [itu] dia bergantung, kepada penonton yang minat akan minat lah. Tapi kalau *tak* [tidak] ada apa *ni* [ini] penonton, sebagai penerbit jarang *nak* [hendak] buat.

NM : Apakah nilai sesebuah rancangan itu?

TAI : Nilai? Nilai *tu* [itu] bagi saya nilai *tu* [itu] terletak kepada penonton, bukan terletak pada penerbit. Nilai *tu* [itu] lain. Nilai *tu* [itu] *dorang* [mereka semua] yang tentukan, kadang-kadang filem yang kos nya sampai dua [2] juta, tiga [3] juta kalau penonton tengok dan menilai seratus ringgit [RM100], seratus ringgit [RM100] la nilai dia. Tapi kalau setengah filem yang harga seribu ringgit [RM1000], *short movie* [filem pendek], tapi orang tengok nilai dia jadi satu [1]

juta, satu [1] juta lah. Nilai adalah subjektif. Dia bergantung macam individu terletak pada individu.

NM : Adakah badan-badan atau persatuan yang diwujudkan untuk penerbit-penerbit?

TAI : Ada. Di bawah penerbit kita ada PFM [Persatuan Penerbit Malaysia], Penerbit Filem Malaysia lah. Bawah *TV* [televisyen] kita ada PPTM [Persatuan Penerbit TV Malaysia].

NM : Boleh tuan ceritakan serba sedikit tentang rating (kedudukan) penonton dalam setiap rancangan televisyen?

TAI : (Terkejut) mana tahu, *tu* [itu] *TV* (televisyen) stesen. Penerbit kita tahu bila *TV* stesen kata bagus, bagus *je* [sahaja]. Jarang *dorang* [mereka semua] *nak* [hendak] *share rating* [kongsi kedudukan] dengan kita. *Tu* [itu] kita kena tanya Elsee Nelson. Elsee Nelson *je* [sahaja] yang pegang *rating* tu [kedudukan itu]. Cuma stesen *TV* [televisyen] menggunakan Elsee Nelson sebagai dia punya *benchmark* [penanda aras].

NM : Apakah perancangan masa hadapan tuan dalam bidang penerbitan ini?

TAI : Bagi saya, kita harus terus menerbit dan mengembangkan empayar kita kerana bagi saya, selagi kita boleh mengembangkan syarikat itu, bermakna saya mengembangkan peluang pekerjaan itu yang penting *kan* [tabiat percakapan]. Syarikat harus berkembang untuk peluang pekerjaan pun hidup

NM : Adanya rancangan yang diterbitkan di televisyen, adakah ia serba sedikit dapat membantu memberi kesedaran kepada masyarakat?

TAI : Dia sebenarnya kalau filem biasa memang benda tu memang *straight forward* [lurus ke hadapan] apa. Cuma bergantung kepada penonton untuk menerimanya secara yang macam mana lah. Setiap cerita, setiap slot *tu* [itu] ada targetnya yang tersendiri kan. *So* [Jadi], atas pilihan penonton lah. Target macam mana. Bual bicara ada target dia, cerita-cerita seram pun ada *target audience* [sasaran] dia kan, tapi memberi impak dan *tak* [tidak] memberi impak *tu* [itu], adalah sebenarnya pada penonton. Impak *confirm* [pasti] akan ada, cuma penerimaan impak itu *aje* [sahaja] pada penonton macam mana.

NM : Secara umumnya, bagaimanakah pandangan tuan mengenai rancangan TV yang dapat menarik minat para remaja dan penonton?

TAI : Macam mana apa, Sebenarnya remaja *ni* [ini], dia *nak* [hendak] kata macam mana *nak* [hendak] menarik minat, kalau tv, kita kena cari cerita yang dekat dengan remaja lah. Hari ini isu diorang, remaja hari ni pelbagai, dalam remaja pun ada pelbagai-pelbagai minat, ada remaja yang minat cerita seram, ada minat aksi, ada cinta apa semua kan. *So* [Jadi], satu cerita *tak* [tidak] boleh menarik semua remaja, sebab *tu* [itu] kalau kita tengok pelbagai cerita. Sebab lain remaja lain minat dia. Bagi saya kita perlu meletakkan bahawa satu cerita untuk menarik semua remaja, *that is totally wrong* [sepenuhnya ianya salah]. Semua remaja ada makan nasi, ada makan spageti, ada makan roti canai, benda-benda macam *ni* [ini] *la* [tabiat percakapan] yang *mislead* [mengelirukan] orang. Orang

selalu ingat bahawa kalau dia tak minat, seorang remaja *tu* [itu], dia rasa *tak* [tidak] minat cerita *tu* [itu], dia rasa macam cerita *tu* [itu] macam sampah *dah* [sudah]. Sedangkan dia seorang yang *tak* [tidak] minat, ada empat juta lagi remaja yang minat kan, sebab seorang remaja *tak* [tidak] boleh merasakan bahawa, apa yang dia minat itu mewakili semua remaja minat. Begitu juga penerbit, kalau *you* [awak] minat cerita *tu* [itu], *tak* [tidak] semestinya semua remaja minat cerita *I* [saya]. Dia bergantung kepada individu remaja *tu* [itu].

NM : Dalam bidang penerbitan pendekatan apakah yang tuan sering gunakan bagi menjayakan sesebuah rancangan?

TAI : Pendekatan apa? Kita sebenarnya *discussion* [bincang] *la* [tabiat percakapan], *we need have a lot discussion, brainstorming, discussion* [kita perlu mengadakan perbincangan banyak, sumbang saran, perbincangan], itu paling penting *la*. Dia *tak* [tidak] boleh *is about* [tentang] sorang punya kepala *la*. Semakin kuat dorang bercakap [membebel]. Pening *la* korang nanti. (ketawa). Cepat dik, abang *dah* [sudah] penat *nak* [hendak] jawab *ni* [ini] (ketawa). Banyak sangat soalan kau *ni* [ini].

NM : (Ketawa) bagaimana pula dengan sokongan dari rakan-rakan seperjuangan serta kakitangan tuan?

TAI : Bayar gaji dorang sokong *la* [tabiat percakapan] semua (ketawa) kan. *Tak* [tidak], *tak* [tidak] sokongan *tu* [itu] semua. Kita kena wujud *team* [kumpulan], kita kena bergerak atas *team* [kumpulan]. Setiap penerbit akan ada team dia

sendiri. Dan itu harus ada, dia tidak boleh bergerak solo macam saya cakap kan.

NM : Apakah prinsip yang tuan selalu ambil kira dalam menjalankan tugas ini?

TAI : Apa prinsip dia? Prinsip sebagai penerbit, prinsip dia (ketawa) *you have to know how to run company* [awak perlu tahu bagaimana untuk menjalankan syarikat] *la* [tabiat percakapan] kan, pastikan duit cukup, gaji dibayar apa semua, moral budak-budak kita jaga, kita tengok kan, and *then* [kemudian] sentiasa terbuka untuk menerima pandangan. Benda-benda macam *tu* [itu] *la* [tabiat [percakapan]]. *Basic thing* [benda asas] sahaja sebenarnya, tapi kita lebih kepada *we need to know that is a team work* [kita perlu tahu bahawa adalah kerja berpasukan].

NM : Pada pendapat tuan, dalam bidang penerbitan ni [ini] kita boleh melangkah sejauh mana?

TAI : Melangkah sejauh mana? Kita boleh mejadi orang yang kaya dekat Malaysia kalau betul langkahnya (ketawa). Sebagai *alternate because you talk about business* [ganti kerana awak bercakap mengenai perniagaan] dia tidak ada had sebagai penerbit, dia tidak ada had, bergantung kepada *you* [awak] dan rezeki *you* [awak] kan. Kalau filem *tu* [itu] nak [hendak] meletup *dua belas* [12] juta. *Dua belas* [12] juta *la* [tabiat percakapan] yang *you* [awak] dapat. Macam mana?

TAMAT BAHAGIAN 4

BAHAGIAN 5: ANUGERAH, SUMBANGAN DAN PENDAPAT

NM : **Apakah anugerah yang telah tuan ungguli buat kali pertama tuan bergelar anak seni?**

TAI : Pertama *ya* [tabiat percakapan] (berfikir), saya pertama artis baru popular, artis baru paling popular. Anugerah *ABP* [Anugerah Bintang Popular] *lah* [tabiat percakapan], Anugerah Bintang Popular *lah* masa *tu* [itu] *tak* [tidak] ingatlah anugerah apa. Ada dalam saya punya profil nanti saya emailkan.

NM : **Di manakah Tuan menerima anugerah tersebut?**

TAI : *Tak* [tidak] ingatlah. *TV3 lah* [tabiat percakapan] dengan berita harian masa *tu* [itu] tapi *tak* [tidak] ingatlah, dekat mana. Dewan apa *tak* [tidak] ingat, *PWTC* [Putra World Trade Center] ke yang mana. *I can't remember* [saya tidak boleh ingat].

NM : **Pada tahun berapakah?**

TAI : Itu lagi *lah* [tabiat percakapan] *tak* [tidak] ingat. *Tu* [itu] *lah ninety seven* [1997], *ninety eight* [1998] lebih kurang macam *tu* [itu] *lah* [tabiat percakapan] dekat-dekat *tu* [itu] *lah* [tabiat percakapan]. Dekat dalam *tu* [itu] ada *for detail* [secara terperinci].

NM : **Berapakah anugerah yang pernah tuan menangi sepanjang bergelar anak seni?**

TAI : *Dah* [sudah] *enam* [6], *tujuh* [7] macam *tu* [itu] *lah* [tabiat percakapan].

Pengarah Terbaik, Pengarah Harapan, Popular, lepas *tu* [itu] apa lagi lebih kurang lah.

NM : Selain daripada anugerah ini, boleh tuan ceritakan atau senaraikan anugerah-anugerah lain yang memberi impak tinggi sepanjang karier?

TAI : Saya *takde* [tidak ada] sangatlah pasal anugerah-anugerah *ni* [ini]. Apabila apa *ni* [ini] macam selepas saya. Awal-awal *tu* [itu] saya banyaklah tapi bila saya *dah* [sudah] bergelar penerbit *ni* [ini], anugerah-anugerah *ni* [ini] *takde* [tidak ada] sangat. Saya *tak* [tidak] main sangatlah anugerah-anugerah *ni* [ini] kategori, filem saya banyak lebih kepada *mass and* [media dan] komersil. Satu hari saya mungkin akan main balik la apabila saya tengok industri semakin kukuh. Cepat habis adik, makin banyak *pulak* [pula] *dorang* [mereka semua] cakap.

NM : Apakah anugerah terbaru yang tuan terima?

TAI : Terbaru? Saya *personaly* [peribadi] saya dapat Anugerah Khas Belia *that was two three years like that* [yang 2 3 tahun] kan. Dan ikon *my brand* [jenama saya] *lima belas* [15] dengan Menteri Pendidikan, yang *dua* [2], *tiga* [3] bulan lepas *lah* [tabiat percakapan] dapat. Tapi dalam perfileman lama *dah* [sudah] *takde* [tidak ada] macam saya cakaplah anugerah dalam industri filem *ni* [ini] pun ada ketika belum rezeki saya lagi *nak* [hendak] dapat kan

NM : Antara koleksi anugerah yang tuan dapat, yang manakah memberi inspirasi kepada tuan untuk meneruskan kerjaya dalam bidang ini?

TAI : Saya Alhamdulillah, yang paling utama ialah apabila saya dinobatkan pengarah terbaik dalam cerekarama TV3 masa *Sembilan puluh lapan* [1998], *Sembilan puluh Sembilan* [1999]. Mana, di awal-awal itu adalah pengarah saya yang kedua, saya mengarah (bunyi handfone) kedua, pengarah filem saya yang pertama, saya dinobatkan sebagai Pengarah Harapan. *So* [jadi], itu *jela* [sahaja lah] cukup bagi saya, okay *I'm ready there* [saya sudah disini]. *Now let's go to the business* [sekarang, mari kita pergi ke perniagaan] (*ketawa*). Pasal *you* [awak] menang banyak anugerah pun *you* [awak] *tak* [tidak] ke mana sebenarnya kalau *you* [awak] *tak* [tidak] faham *business* [perniagaan].

NM : Apakah anugerah tertinggi yang tuan dapat?

TAI : Anugerah tertinggi *ya* [tabiat percakapan] (berfikir). Mendapat isteri dan *empat* [4] orang cahaya mata. Sebab bagi saya anugerah dalam industri *ni* [ini], yang paling berjaya sendiri pun *nak* [hendak] cakap pun apa, sebab saya yang paling tinggi pun dapat pengarah terbaiklah. Itu *jelah* [sahaja lah] (*ketawa*).

NM : Bagaimanakah bidang ini memberi kepuasan kepada Tuan?

TAI : Kepuasan pasal bidang ini adalah bidang yang diminati jadi setiap masa, apa yang saya buat itu saya berpuas hati dan saya bersyukur. Dia dalam hidup *ni* [ini] sentiasa kena bersyukur *dik* [adik]. Puas hati itu atas kesyukuran dan apa

yang kita dapat *tu* [itu] adalah benda yang kita rasa usaha dan kita minat. Itu satu benda yang setengah orang dia berusaha, setengah orang dia bekerja tapi mungkin dia *tak* [tidak] bekerja benda yang dia minat. Saya bersyukur yang saya dapat buat benda yang saya minat.

NM : Apakah anugerah yang tuan idam-idamkan? (Ketawa).

TAI : (Ketawa). Kalau *nak* [hendak] tanya saya hari *ni* [ini], saya *takde* [tidak ada] *lah* [tabiat percakapan]. Anugerah *ni* [ini] saya *tak* [tidak] letakkan sebagai satu *batch mark* [tanda kelompok] untuk saya di depan. Kalau tanya saya, saya lebih akan mengatakan bahawa apa yang saya idamkan adalah pasaran, saya tidak idamkan anugerah *for the timing* [untuk masa yang] kerana saya tahu industri hari *ni* [ini] dalam proses-proses yang *tak* [tidak] berapa *ok* [baik]. Disebabkan kita tidak ada pasaran lain selain Malaysia. Anugerah *ni* [ini] bila-bila boleh dapat. Bila-bila kita boleh main, banyak, bersepah *aje* [sahaja] dekat dalam negara dan luar negara. Tapi yang hari *ni* [ini] kalau *nak* [hendak] tanya, saya *nak* [hendak] pasaran.

NM : Apakah sumbangan tuan dalam bidang pengarahannya dan juga penerbitannya dalam menyumbangkan kepada Negara?

TAI : Kepada negara *ya* [tabiat percakapan] (berfikir). (Tarik nafas) *firstly* [pertama], saya rasa kita penerbit *ni* [ini] sendiri *dah* [sudah] menyumbangkan banyak benda kepada negara dan mewujudkan peluang pekerjaan kepada anak-anak muda. Setiap kali kita *roll* [gulung], ramailah anak-anak muda, anak-anak

melayu, bangsa-bangsa lain, orang-orang Malaysia akan mendapat peluang pekerjaan di situ kan. Memberi nafkah, memberi rezeki, membuka rezeki kepada orang ramai bila rezeki yang kita dapat *tu* [itu] kita berkongsi. Kepada negara *tu* [itu] *I think, it's more like* [saya berfikir, ia lebih seperti] macam, setiap kita ada saya bayar *tax* [cukai] apa. Negara cukai saya punya barang cukup *la* [tabiat percakapan] (ketawa). Secara khusus yang lain *tu* [itu] *la*, kalau apa *ni* [ini] filem *tu tak* [itu tidak] minat apa semua itu lah. Tapi saya *tak* [tidak] meletakkan bahawa kita *nak* [hendak] fikir secara negara, secara *tu* [itu] saya fikir kepada industri *tu* [itu] kena maju. *Automatically* [secara automatic] apa lah gunanya kita sumbang banyak kepada negara, satu peluang pekerjaan kita *tak* [tidak] boleh wujudkan kepada anak muda hari *ni* [ini]. Isu generasi *y* [generasi muda]. Siapa *nak* [hendak] isu. Siapa *nak* [hendak] *tackle* [menangani] isu generasi *y* [generasi muda] kan.

NM : Okay [tabiat percakapan], apakah bentuk kerja amal yang dapat disumbangkan kepada masyarakat dari segi filem?

TAI : Alah. Kalau cakap kerja amal anak seni *ni* [ini] saya rasa *dah* [sudah] bersepeh *dah* [sudah]. Kita buat *tu* [itu] *show* [menunjukkan], kita buat *tu* [itu] kadang-kadang pergi melawat banyaklah. Kerja amal dengan anak seni *ni tak* [ini tidak] boleh lari *la*, memang akan ada. Kalau *you* [awak] *nak* [hendak] cakap ada *we have done everything* [kami telah melakukan segala-galanya] *lah* [tabiat percakapan]. Membahagiakan orang, menggembirakan anak-anak yatim kan, sumbangan anak yatim untuk bantu anak yatim, pergi tempat orang, hospital,

buat lawatan, banyak. Itu adalah tanggungjawab-tanggungjawab yang tersirat sebagai anak seni.

NM : Bagaimanakah sumbangan tuan dalam bidang penerbitan dapat membantu memberi kesedaran kepada masyarakat?

TAI : Saya *tak* [tidak] letakkan sebagai apabila saya *nak* [hendak] buat *tu* [itu] untuk menyedarkan masyarakat. Saya *tak* [tidak] pernah letakkan benda *tu* [itu]. Sebab bagi saya katakan kita tidak boleh memaksa masyarakat, kita tidak boleh terlalu bertindak macam setiap kali kita buat *dah* [sudah] *nak* [hendak] mengajar orang. Sebab macam saya katakan, ini adalah media hiburan. Ada ketikanya *yes* [ya], sebab orang *nak* [hendak] belajar hari *ni tak bukak tv* [ini tidak buka televisyen], kalau *you* [awak] *nak* [hendak] belajar *you* [awak] masuklah universiti. Membaca, pergilah *library* [perpustakaan]. *You* [awak] *bukak tv* [buka televisyen], *you* [awak] *nak* [hendak] belajar lagi ke. Sebab *tu* [itu] saya selalu mengatakan jangan terlalu meletakkan bahawa dunia hiburan *tu* [itu] satu tanggungjawab untuk mendidik orang kerana, *platform-platform* [landasan-landasan] begini *dah* [sudah] banyak. *You* [awak] belajar daripada darjah *satu* [1] sampai tingkatan *lima* [5]. Kemudian masuk universiti, *nak* [hendak] belajar boleh pergi *library* [perpustakaan]. *Nak tu* [hendak itu] sekarang kalau *nak* [hendak] tengok dokumentari banyak dokumentari. *Nak* [hendak] pergi masuk filem pun, *nak* [hendak] belajar lagi ke, saya rasa *tak* [tidak] *kot* [tabiat percakapan]. Platform belajar *tu dah* [itu sudah] banyak *dah* [sudah] (jawab telefon). *Okay* [tabiat percakapan]. *Dah nak* [sudah hendak] habis *dah* [sudah].

- NM : **(Ketawa)** apakah pendapat tuan mengenai industri-industri sekarang?
- TAI : Industri-industri sekarang *tak* [tidak] memberangsangkanlah, merisaukanlah, merisaukan saya *especially* [terutama] drama saya nampak sedikit stabil la tapi saya lebih cakap daripada pasal saya lebih menjurus kepada penerbitan filem. Saya boleh cakap daripada sudut industri perfileman lah. Dan sehingga ke hari ini kita semakin risau kerana isu-isu banyak *tak* [tidak] ditangani, banyak isu yang diambil mudah tapi isu-isu itulah sebenarnya sekarang hari *ni* [ini] telah membuatkan industri perfileman melayu *especially* [terutama] berada apa *ni* [ini] orang kata di tahap yang amat membimbangkan. Isu-isu seperti cetak rompak, isu-isu seperti apa *ni* [ini] youtube, mengambil ip [number siri] kita macam torrent la apa, torrent apa semua kan yang sewenang-wenangnya *ambik* [ambil] orang punya filem dan letakkan *kat* [dekat] dalam *tu* [itu]. Kemudian anak muda anak muda hari *ni pulak* [ini pula], bila ada *platform-platform* [landasan-landasan] begitu mereka menyokong (*telefon jatuh*) *platform-platform* [landasan-landasan] haram *ni* [ini] kan. Jadi, *and the end of the day* [dan di pengakhiran], industri tidak mendapat pendapatan apabila mereka beli cetak rompak punya isu. Yang sedihnya bangsa asing yang buat cetak rompak, bangsa melayu yang rugi kan. Jadi *dorang* [diaorang] lebih suka kayakan bangsa asing daripada bangsa sendiri. Jadi kita *nak* [hendak] buat macam mana tapi kita *tak* [tidak] boleh *nak* [hendak] paksa. Itulah kesedaran-kesedaran yang ada dan *takde* [tiada] pada anak muda hari ini. Kenapa mereka harus menyokong, kerana *and the end of the day* [dan di pengakhiran], industri *tu* [itu] akan hilang macam *tu aje* [itu sahaja] apabila sokongan *tu* [itu] secara benar *tak* [tidak]

datang. Isu yang kita menangi sekarang ialah cetak rompak dan youtube. Itu dua benda yang paling paling serius. Tapi pihak berkuasa, pihak-pihak atasan dalam kerajaan seolah-olah *tak tau dorang* [tidak tahu diorang] buat kerja ke *tak* [tidak] buat kerja tapi *nak* [hendak] kata *dorang* [mereka semua] buat kerja kenapa *result* (keputusan) nya *tak de* [tidak ada]. Jadi daripada apa yang kita lihat seolah-olah tidak ada, tidak dilihat secara serius isu ini. Sedangkan hari ini penerbit-penerbit filem melayu *even* [walaupun] pawagam-pawagam mendapat impak yang teruk daripada hasil, daripada cetak rompak *ni* [ini] *kan* [tabiat percakapan]. Kita mendapat satu impak lah.

NM : Apakah harapan dan perancangan tuan dalam mengembangkan industri seni tempatan ke luar negara?

TAI : Sebenarnya ini bukan kerja solo *tau* [tahu] kalau kita *nak* [hendak] bercakap tentang luar negara. Ia kena bergerak secara keseluruhan. Penerbit kena tegak melaksanakan dia punya idea-idea dia dan mencari gading. Tapi kerajaan juga, kita ada Finas yang juga harus bertindak untuk menggempur pasaran-pasaran baru, membawa produk. Penerbit dengan Finas sepatutnya bekerjasama di dalam macam mana kita *nak* [hendak] menembusi pasaran kerana lesen Finas hilang, kita tidak boleh sewenang-wenangnya buat kerja. Dan dalam masa yang sama *jugak* [juga] macam mana kita *nak* [hendak] buat bahan kenalkan produk Malaysia ke luar negara. *You have to have* [awak kena ada] satu perancangan jangka masa pendek dan panjang yang kemas yang kita penerbit-penerbit tahu apa yang kita *nak* [hendak] target. Hari *ni* [ini] penerbit cuma tahu pasal cerita

melayu, pasarannya di panggung Malaysia. *So* [Jadi], macam mana kita *nak* [hendak] dapat cerita lain kalau kita ada pasaran baru, katakan pasaran *dibukak* [dibuka] di pasaran Filipina. Saya tahu lah *nak* [hendak] buat cerita pasal pencintaan orang Filipina dengan Malaysia ke, pekerjaan orang Filipina ke, ada skandal ke, ada penculikan Filipina-Malaysia ke. Adalah kita buat cerita *tu* [itu], tapi hari *ni* [ini] pasaran tu *takde* [itu tidak ada] *so* [jadi] kita buat cerita melayu *jela* [sahaja lah]. Tapi *dah* [sudah] terlalu lama, lama sangat jadi orang makin *boring* [bosan]. Dan kita *tak* [tidak] salahkan orang dan kita *pulak tak* [pula tidak] boleh *nak* [hendak] buat apa pasal kita *takde* [tidak ada] pasaran lain. Apa kita *nak* [hendak] buat. IPM [Integrated Pest Management] *pulak* [pula] banyak *pulak* [pula] kekangan *kan* [tabiat percakapan].

NM : Okay (baik). Sebelum akhiri sesi kita, apakah kata-kata terakhir yang ingin tuan sampaikan kepada umum mengenai...nasihat ke pendapat ke?

TAI : Nasihat, pandangan. Saya *simple* [ringkas] *je nak* [sahaja hendak] kata kalau semua orang cintakan industri *ni* [ini] katakan, jangan sokong yang penting ialah apa *ni* [ini] *platform-platform* [landasan-landasan] haram. Bukan cetak rompak *je* [sahaja] *platform-platform* [landasan-landasan] haram kerana *platform-platform* [landasan-landasan] ini sebenarnya membunuh industri kita. *Better* [lebih baik] jangan tengok, tunggu hari raya pergi tengok dekat *TV* [televisyen] *takpe* [tidak apa]. Tengoklah di *platform-platform* [landasan-landasan] yang *tu* [itu]. Jangan tengok pasal *you* [awak] beli *you* [awak] tidak menyumbangkan

apa-apa kepada industri. Dan yang pentingnya sekarang katakan kita, sokongan-sokongan mereka dalam memberi pandangan-pandangan yang jujur kita perlukan. *Tu jela* [itu sahaja lah] apa lagi pasal bagi saya, saya *tak* [tidak] boleh *nak* [hendak] ajar umum apa-apa. Saya *tak* [tidak] boleh *nak* [hendak] ajar apa-apa pasal itu hak individu, duit awam. Banyak saya pernah tanya budak yang beli cetak rompak, murah. Itu *aje* [sahaja] ayat dia murah. Murah dalam *dua* [2] ringgit punya beza *aje* [sahaja]. Yang original sekarang pun *dah* [sudah] murah tapi senang sebab itu rumah jual dia kata. *So* [Jadi], kalau umum terlalu berfikiran *simple* [ringkas] begitu, sebenarnya dia lupa bahawa dalam dia *nak* [hendak] murah, dia sendiri yang menjahanamkan industri dan juga negara. Pasal orang cetak rompak *tak* [tidak] bayar *tax* [cukai] *dik* [adik]. *Kitorang* [kita orang] bayar *tax* [cukai] *tau* [tahu]. Alhamdulillah *dik* [adik] banyak betul *ko* [engkau] punya soalan *dik* [adik] sampai selsema abang.

TAMAT BAHAGIAN 5

Terima kasih diucapkan kepada tuan haji kerana sudi meluangkan masa bersama kami. Maka berakhirlah sesi temuramah bersama Tuan pada hari ini.

RUJUKAN

RUJUKAN

Ahmad Idham Buktikan Kehebatan Digital Mixstages FINAS. (Disember 6, 2010). *Perbadanan Kemajuan Filem Nasional Malaysia (FINAS)*. Retrieved Jun 01, 2014, from <http://www.finas.gov.my/?mod=news&id=245>

Cinderella Hanya Ditayang di Pawagam bagi Membendung Masalah Cetak Rompak. (n.d). *Excellent Pictures*. Retrieved April 05, 2014, from <http://excellentpictures.com.my/>

Ahmad Idham. (n.d). *Wikipedia*. Retrieved April 05, 2014, from http://ms.wikipedia.org/wiki/Ahmad_Idham

LAMPIRAN

LOG WAWANCARA

Normah Binti Mat Kassim dan Norshuhada Binti Mukhtar menemui Tuan Ahmad Idham bin Ahmad Nadzri, yang dilahirkan pada 1974, di Alor Setar, Kedah. Temubual dijalankan di Banana Cafe, Plaza Mont Kiara, Kuala Lumpur, mengenai pengalaman beliau sebagai seorang pelako, pengarah dan penerbit dalam tahun 1994 hingga 2014.

MASA	SUBJEK	NAMA/TEMPAT/RUJUKAN
BAHAGIAN 1: LATAR BELAKANG		
00:30	Latar belakang dan keluarga	1) Alor Setar, Kedah
01:10	Latar belakang pendidikan	1) Universiti Teknologi Mara
BAHAGIAN 2: KERJAYA- BIDANG LAKONAN		
01:41	Permulaan dalam bidang lakonan	1) Universiti Teknologi Mara 2) Perlis
07:39	Cabaran dalam bidang lakonan	1) FINAS
09:35	Gandingan artis dalam bidang lakonan	1) Haliza Misbun 2) Wardina Safiyyah 3) Eja 4) Filem Spanar Jaya 5) Filem Cinderella
25:04	Cara membahagikan masa diantara	1) Jameah Binti Abdul

	kerjaya dan keluarga	Aziz 2) Excellence Pictures 3) Kuala Lumpur
BAHAGIAN 3: KERJAYA- BIDANG PENGARAHAN		
35:08	Penglibatan dalam bidang pengarah	1) Kuasatek Pictures 2) Mohd Noor Kadir 3) Filem Cinderella 4) FINAS
37:00	Tahun penglibatan dalam bidang mengarah	1) 1999 2) Drama Berakhirnya Sebuah Ramadhan 3) Kuasatek Picture
BAHAGIAN 4: KERJAYA- BIDANG PENENERBITAN		
41:53	Penglibatan dalam bidang penerbitan	1) Datuk Yusof Haslam 2) Excellence Picture 3) Rosyam Nor 4) KRU
43:00	Jenis rancangan yang diterbitkan	1) Hantu Nan Sempit 2) Drama Oh Khadijah 3) Filem Seram 4) Filem Komedi
53:44	Kos yang diperlukan dalam bidang	1) Filem Puteri Gunung Ledang

	penerbitan	2) Merong Mahawangsa
01:07:05	Badan-badan yang diwujudkan untuk penerbit	<ol style="list-style-type: none"> 1) Persatuan Penerbit Malaysia 2) Penerbit Filem Malaysia 3) Persatuan Penerbit TV Malaysia
BAHAGIAN 5: ANUGERAH, SUMBANGAN DAN PENDAPAT		
01:10:19	Anugerah yang diungguli	<ol style="list-style-type: none"> 1) Putra World Trade Center 2) Anugerah Bintang Popular 3) TV3 4) Berita Harian
01:15:22	Sumbangan terhadap , industri, masyarakat dan negara	<ol style="list-style-type: none"> 1) Perpustakaan 2) Universiti 3) Excellence Picture 4) Anugerah Khas Belia 5) Menteri Pendidikan 6) Rumah anak-anak yatim
01:22:05	Nasihat tokoh kepada umum	<ol style="list-style-type: none"> 1) Malaysia 2) Filipina

SENARAI SOALAN WAWANCARA

Tuan Ahmad Idham Ahmad Nadzzri

-Pelakon, Pengarah, Penerbit-

Latar Belakang Tuan Ahmad Idham

1. Apakah nama penuh Tuan?
2. Adakah Tuan mempunyai nama timangan di kalangan ahli keluarga dan rakan-rakan?
3. Bagaimanakah Tuan mendapat nama gelaran itu?
4. Bilakah tarikh lahir Tuan?
5. Berapakah umur Tuan sekarang?
6. Di manakah Tuan dilahirkan?
7. Di manakah tempat asal Tuan?
8. Apakah nama penuh bapa Tuan?
9. Berapakah umur bapa Tuan?
10. Apakah nama penuh ibu Tuan?
11. Berapakah umur ibu Tuan?
12. Ibumama Tuan berasal dari mana?
13. Apakah pekerjaan ibumama Tuan?
14. Adakah ibumama Tuan masih ada?
15. Berapakah bilangan adik beradik Tuan?
16. Tuan anak yang ke-berapa dalam keluarga?
17. Daripada bilangan adik beradik Tuan, berapa orang lelaki dan berapa orang perempuan?
18. Siapakah nama adik beradik Tuan?
19. Apakah nama penuh isteri Tuan?
20. Apakah pekerjaan isteri Tuan?
21. Berapakah umur isteri Tuan?
22. Bilakah tarikh lahir isteri Tuan?
23. Di manakah isteri Tuan dilahirkan?
24. Sudah berapa lamakah Tuan dan Puan berkahwin?
25. Bilakah tarikh ulangtahun perkahwinan Tuan?

26. Bagaimanakah Tuan berkenalan dengan Puan?
27. Berapakah bilangan cahaya mata Tuan? Berapa orang lelaki dan berapa orang perempuan?
28. Apakah nama-nama cahaya mata Tuan?
29. Bagaimanakah pula dengan pendidikan awal Tuan?
30. Di manakah Tuan bersekolah?
31. Adakah Tuan bergiat aktif menyertai aktiviti atau persatuan ketika bersekolah dulu?
32. Apakah subjek kegemaran Tuan pada zaman persekolahan?
33. Selepas tamat persekolahan, adakah Tuan melanjutkan pelajaran?
34. Di manakah Tuan melanjutkan pelajaran?
35. Dalam jurusan apakah Tuan ambil semasa melanjutkan pelajaran?
36. Bilakah Tuan melanjutkan pelajaran?
37. Apakah yang dilakukan oleh Tuan selepas melanjutkan pelajaran?
38. Apakah hobi Tuan pada masa lapang?
39. Apakah cita-cita Tuan semasa kecil?
40. Apakah makanan dan minuman kegemaran Tuan?
41. Apakah pekerjaan Tuan sebelum bergelar artis?
42. Apakah Tuan pernah terfikir untuk menjadi artis?
43. Apakah prinsip hidup Tuan?
44. Siapakah pelakon antarabangsa yang Tuan minati?
45. Apakah kategori filem yang Tuan suka?
46. Apakah genre muzik yang Tuan suka?
47. Apakah kenangan manis Tuan pada zaman kanak-kanak?
48. Apakah kenangan pahit Tuan pada zaman kanak-kanak?
49. Siapakah idola Tuan?
50. Apakah kriteria-kriteria yang membuatkan Tuan menjadikan beliau sebagai idola?

KERJAYA: Bidang Lakonan

51. Bilakah Tuan memulakan kerjaya dalam bidang seni?
52. Bagaimanakah Tuan menceburkan diri dalam bidang seni?
53. Adakah ia memang minat? ataupun suka-suka?
54. Siapakah yang mendorong Tuan untuk menceburi dalam bidang seni?
55. Siapakah yang menyokong Tuan selama di dalam bidang seni ini?
56. Pernahkah sesiapa cuba menghalang Tuan dari menceburi dalam bidang seni?
57. Siapakah orang itu?
58. Mengapakah beliau menghalang Tuan menceburi bidang seni?
59. Apakah ciri-ciri yang diperlukan untuk bergelar sebagai seorang anak seni?
60. Bagaimanakah Tuan dapat bertahan dalam bidang ini?
61. Jikalau Tuan bukan seorang anak seni, apakah pekerjaan Tuan?
62. Bagaimanakah penerimaan keluarga Tuan di awal penglibatan Tuan dalam bidang seni?
63. Apakah cabaran yang pernah Tuan hadapi selama bergelar anak seni?
64. Siapakah rakan artis yang paling rapat dengan Tuan?
65. Adakah beliau banyak membantu Tuan dalam bidang seni?
66. Selama dalam bidang seni, pernahkah Tuan ditaja?
67. Apakah gosip yang paling memberi tamparan hebat kepada Tuan?
68. Apakah watak yang paling menyentuh perasaan Tuan?
69. Antara artis yang pernah berganding dengan Tuan, yang manakah Tuan serasi berganding bersama?
70. Berapakah bilangan drama yang telah Tuan lakonkan?
71. Berapakah bilangan filem yang pernah Tuan lakonkan?
72. Apakah drama pertama yang Tuan lakonkan?
73. Apakah filem pertama yang Tuan lakonkan?
74. Apakah drama terbaru Tuan pada tahun ini?
75. Siapakah yang turut membintanginya?
76. Watak apakah yang dibawa Tuan pada kali ini?
77. Apakah dialog yang paling Tuan suka dan ingat sampai sekarang?

78. Pernahkah Tuan berasa berputus asa terhadap dunia lakonan?
79. Bagaimanakah Tuan menghadapi gosip?
80. Apakah pengamalan yang tidak dapat Tuan lupakan di set penggambaran?
81. Bagaimanakah cara Tuan menghayati setiap watak yang diberikan?
82. Apakah aspek-aspek yang Tuan ambil kira sebelum menerima tawaran berlakon?
83. Adakah Tuan membuat sebarang persediaan sebelum memulakan sesuatu penggambaran?
84. Apakah persediaan yang Tuan lakukan?
85. Bagaimanakah Tuan membahagikan masa di antara keluarga dan kerja?
86. Adakah Tuan pernah terfikir untuk menceburi bidang nyanyian?
87. Apakah perbezaan di antara drama dan filem?
88. Apakah watak idaman yang Tuan belum dapat lagi berlakon, tetapi Tuan nak sangat cuba watak tersebut?
89. Siapakah pengarah pertama yang telah mengambil Tuan sebagai pelakon?
90. Pengarah manakah yang paling selesa untuk bekerjasama?
91. Bilakah tahun kegemilangan Tuan sebagai seorang pelakon?
92. Bilakah tahun paling aktif Tuan?
93. Pernahkah Tuan mengalami keadaan di mana tidak menerima sebarang tawaran pada waktu yang lama?
94. Boleh Tuan kongsi bagaimana cara Tuan menghafal dialog?
95. Pernahkah Tuan mengalami situasi di mana Tuan tidak dapat menjiwai sesuatu watak yang diberikan?
96. Bagaimanakah Tuan menangani keadaan tersebut?
97. Berapa lamakah masa yang diperuntukkan untuk melakukan penggambaran sesebuah drama dan filem?
98. Siapakah yang menguruskan jadual Tuan?
99. Pada pendapat Tuan, apakah perbezaan dunia lakonan dulu dan sekarang?
100. Jika kini diberikan pilihan untuk berlakon, Tuan ingin digandingkan dengan siapa?
101. Kenapakah Tuan memilih beliau?
102. Jika Tuan perlu memilih antara drama dan filem, yang manakah menjadi pilihan

dahulu?

103. Kenapa Tuan memilihnya?

104. Menurut Tuan, adakah penting untuk seorang anak seni menjaga penampilannya?

105. Apakah petua Tuan untuk mengekalkan penampilan diri?

KERJAYA: Bidang Pengarah

106. Saya difahamkan selain menceburi bidang lakonan, Tuan juga menceburi bidang pengarah. Apakah ciri-ciri yang diperlukan untuk menjadi seorang pengarah?

107. Bagaimanakah Tuan boleh berkecimpung di dalam bidang pengarah ini?

108. Apakah filem pertama yang telah Tuan arahkan?

109. Pada tahun berapakah Tuan mula mengarahkan filem Tarantula?

110. Selain daripada mengarah filem tersebut, adakah Tuan terlibat secara langsung dalam melakonkan file mini?

111. Siapakah yang terlibat dalam melakonkan filem ini?

112. Berapa lamakah masa yang diambil untuk Tuan mengarahkan filem tersebut?

113. Selain mengarahkan filem tersebut, berapakah jumlah filem yang Tuan arahkan? Antaranya ialah...

114. Selain daripada mengarahkan filem, kami difahamkan Tuan juga mengarah beberapa buah drama. Apakah drama pertama Tuan arahkan?

115. Bilakah drama tersebut ditayangkan?

116. Siapakah yang membintangi drama tersebut?

117. Berapa banyak drama yang telah Tuan arahkan?

118. Berapa lamakah Tuan melibatkan diri dalam bidang pengarah?

119. Apakah cabaran yang Tuan tempuhi sepanjang melibatkan diri dalam bidang pengarah?

120. Di antara lakonan dan pengarah, yang manakah lebih menyeronokkan?

KERJAYA: Bidang Penerbitan

121. Selain daripada pengarah, kami dapat tahu Tuan juga seorang penerbit. Bolehkah Tuan terangkan serba sedikit bidang tugas Tuan sebagai penerbit rancangan televisyen?
122. Bagaimana bermulanya Tuan menceburkan diri dalam bidang penerbitan ini?
123. Boleh Tuan ceritakan sedikit pengkhususan rancangan berbentuk apakah yang diterbitkan?
124. Apakah rancangan pertama yang diterbitkan oleh Tuan?
125. Boleh kami tahu berapa banyak rancangan-rancangan tv yang telah Tuan terbitkan?
126. Siapakah idola Tuan dalam bidang penerbitan ini?
127. Bagaimana hubungan diantara penerbit dengan artis?
128. Sebagai seorang penerbit, apakah yang perlu ada pada sebuah rancangan yang boleh menarik minat penonton?
129. Apakah ciri-ciri yang perlu ada pada seorang penerbit untuk menerbitkan sesebuah rancangan tv?
130. Apakah pengalaman paling berharga sepanjang penglibatan Tuan sebagai penerbit?
131. Apakah cabaran yang perlu dihadapi dalam menerbitkan sesebuah rancangan?
132. Apakah perkembangan terbaru atau rancangan-rancangan terbaru yang akan diterbitkan?
133. Bolehkan Tuan ceritakan sedikit bagaimana proses permulaan untuk menerbitkan sesebuah rancangan?
134. Apakah bezanya menerbitkan sesebuah rancangan berbentuk rakaman dan rancangan yang disiarkan secara langsung?
135. Mana yang lebih memberi kepuasan?
136. Apakah proses-proses awal untuk menerbitkan rancangan yang berbentuk rakaman?
137. Apakah proses-proses awal untuk menerbitkan rancangan secara langsung?
138. Berapakah kos atau bajet untuk menerbitkan sesebuah rancangan?
139. Adakah bajet juga memainkan peranan yang penting untuk memastikan program itu berkualiti?
140. Apakah kriteria yang penerbit perlu ambil kira untuk mengambil seseorang artis?

141. Bagaimana rating atau sambutan yang diterima penonton untuk penerbitan rancangan pertama dulu?
142. Apakah perasaan Tuan ketika itu?
143. Apakah Tuan rasa bidang penerbitan ini adalah bidang yang paling Tuan minati ?
144. Adakah Tuan hanya terlibat menerbitkan rancangan-rancangan yang berbentuk hiburan sahaja ataupun ada menerbitkan program-program berbentuk lain juga?
145. Bagaimana Tuan mendapatkan ilham untuk menerbitkan rancangan yang baru?
146. Apakah penghayatan yang perlu ada untuk menerbitkan sesebuah rancangan?
147. Dalam banyak-banyak rancangan yang diterbitkan, yang mana satu rancangan yang paling terbaik buat Tuan dan kenapa?
148. Bagaimana cara seorang penerbit mengatasi masalah yang berlaku semasa dalam rakaman? Mungkin masalah dari segi teknikal, penerbitan atau artis itu sendiri
149. Boleh Tuan berikan perbezaan Antara rancangan hiburan, bual bicara dan drama?
150. Apakah rancangan yang paling sukar diterbitkan?
151. Kalau diberi peluang, rancangan berbentuk bagaimanakah yang Tuan ingin terbitkan selain daripada rancangan yang sedia ada yang Tuan pernah terbitkan?
152. Adakah setiap rancangan yang diterbitkan itu perlu dibuat kajian terlebih dahulu. Bolehkah Tuan terangkan sedikit?
153. Dimana kekuatan sesebuah rancangan itu? Adakah dari konsep, isi, shot-shot menarik atau artis yang ditampilkan atau sebagainya? Apa pendapat Tuan?
154. Berapa lamakah tempoh untuk menyiapkan rancangan berbentuk rakaman. Boleh Tuan terangkan
155. Adakah Tuan berbuas hati dengan pencapaian penerbitan yang ditetapkan Tuan sekarang?
156. Sebagai seorang penerbit, adakah ditetapkan sasaran untuk menerbitkan rancangan bagi setiap tahun?
157. Pada pendapat Tuan, apakah impaknya rancangan berbentuk patriotic kepada penonton
158. Apakah nilai sesebuah rancangan itu?
159. Adakah badan-badan atau persatuan diwujudkan untuk penerbit-penerbit?
160. Boleh Tuan terangkan sedikit bagaimana caranya untuk kita ketahui rating penonton

untuk setiap rancangan?

161. Apakah perancangan masa hadapan Tuan dalam bidang penerbitan ini?
162. Dengan adanya rancangan yang diterbitkan di televisyen, adakah ia serba sedikit dapat membantu memberi kesedaran kepada masyarakat?
163. Secara umumnya, bagaimanakah pandangan Tuan mengenai penerbitan rancangan tv yang dapat menarik minat para remaja untuk menontonnya?
164. Dalam bidang penerbitan pendekatan apakah yang Tuan sering gunakan bagi menjayakan sesuatu rancangan?
165. Bagaimana pula dengan sokongan dari rakan-rakan sepejuangan serta kakitangan Tuan?
166. Apakah perinsip yang Tuan selalu ambil kira dalam menjalankan tugas Tuan?
167. Pada pendapat Tuan, dalam bidang penerbitan ini kita boleh melangkah sejauh mana?

ANUGERAH

168. Apakah anugerah yang telah Tuan Ungguli buat kali pertama Tuan bergelar anak seni?
169. Di manakah Tuan menerima anugerah itu?
170. Daripada siapa Tuan dapat menerima anugerah tersebut?
171. Pada tahun berapakah Tuan menerima anugerah itu?
172. Berapakah jumlah anugerah yang pernah Tuan menangi sepanjang bergelar anak seni?
173. Selain daripada anugerah ini boleh Tuan ceritakan atau senaraikan anugera-anugerah lain yang memberi impak tinggi sepanjang karier?
174. Apakah anugerah terbaru yang Tuan terima?
175. Antara koleksi anugerah yang Tuan dapat, yang manakah memberi inspirasi kepada Tuan untuk meneruskan kerjaya dalam bidang seni ini?
176. Bagaimanakah bidang ini boleh memberi kepuasan kepada Tuan?
177. Apakah anugerah tertinggi yang pernah Tuan dapat?
178. Apakah anugerah yang paling Tuan idamkan

SUMBANGAN

179. Apakah sumbangan Tuan dalam bidang pengarah dan juga penerbitan dapat menyumbangkan kepada Negara?
180. Apakah bentuk kerja amal yang dapat disumbangkan kepada masyarakat dari segi filem?
181. Bagaimanakah sumbangan Tuan dalam bidang penerbitan dapat membantu memberi kesedaran kepada masyarakat?
182. Apakah sumbangan Tuan sebagai penerbit rancangan tv kepada masyarakat?

PENDAPAT

183. Apakah pendapat Tuan mengenai industri seni sekarang?
184. Siapakah artis baru yang Tuan lihat berpotensi untuk menaikkan lagi nama bidang seni Negara kita?
185. Apakah harapan atau perancangan Tuan dalam mengembangkan industri seni tempatan ke luar negara?

SURAT PERJANJIAN

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA

Machang, Kelantan

PERJANJIAN MENGENAI SEJARAH LISAN

Syarat-syarat mengenai wawancara yang telah diadakan antara Universiti Teknologi MARA dengan AHMAD IOHAM BIN AHMAD NAZZRI pada 29 APRIL 2014.....

1. Pita rakaman hasil wawancara yang tersebut di atas adalah diserahkan kepada Universiti Teknologi MARA untuk disimpan buat selama-lamanya.
2. Pihak Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA akan mengambil apa-apa tindakan yang difikirkan perlu untuk memelihara pita rakaman ini.
3. Pihak Fakulti Pengurusan Maklumat, Universiti Teknologi MARA boleh membuat transkrip pita rakaman dan transkrip-transkrip ini perlu/tidak perlu disemak oleh pengkisah (interviewee).
4. Pita rakaman/transkrip ini akan dibuka kepada sernua penyelidik sama ada dari Malaysia atau luar negeri yang bertujuan membuat penyelidikan yang sah tanpa syarat-syarat / dengan **syarat**: -

Apabila petikan diambil dari pita rakaman/transkrip ini untuk digunakan di dalam penerbitan, tesis dll. sumbernya hendaklah diakui oleh penyelidik-penyelidik.

5. Adalah dipersetujui bahawa pita rakaman/transkrip ini akan dibuka kepada penyelidik-penyelidik dalam dan luar negeri mulai dari (tarikh). Dipersetujui pada oleh kedua pihak yang berkenaan.

.....
Pengkisah (Tokoh)

.....
Dr. Hj. Ghazali Bin Osman,
Ketua Pusat Pengajian,
Fakulti Pengurusan Maklumat
UiTM Kelantan.

GAMBAR

Gambar I

Gambar II

Gambar I & II: Normah, Norshuhada dan Nurhidayah bersama Tuan Ahmad Idham

Gambar III

Gambar IV

Gambar III & IV: Normah dan Norshuhada bersama Tuan Ahmad Idham semasa sesi temubual dijalankan

Antara koleksi anugerah Tuan Ahmad Idham yang diperolehi:

Anugerah Blokbuster

Anugerah Bintang Popular

INDEKS

A

Alhamdulillah, 18, 24, 34, 39, 52, 56, 64, 69
anak seni, 20, 22, 24, 27, 31, 36, 37, 38, 46, 63, 66, 74, 76, 79
Anugerah, 8, 63, 64, 65, 84

I

industri, 6, 20, 21, 22, 24, 27, 34, 42, 45, 46, 52, 53, 54, 56, 58, 64, 65, 66, 67, 69, 80, 84
industry, 6

M

menyara, 19, 21

P

pegarah, 6
pelakon, 6, 12, 13, 18, 19, 20, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 38, 43, 45, 49, 73, 75
pendapat, 6, 8, 35, 50, 58, 62, 67, 69, 75, 78, 79, 80
pendapatan, 18, 19, 36, 67
penulis, 12, 14
perakaunan, 13, 18
perancangan, 6, 19, 60, 69, 79, 80
perniagaan, 19, 32, 42, 48, 55, 58, 62, 64

S

Sumbangan, 8, 84
sumber, 14